A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2011. április 14.*

A T-461/07. sz. ügyben,

a **Visa Europe Ltd** (székhelye: London [Egyesült Királyság]),

a **Visa International Service** (székhelye: Wilmington, Delaware [Amerikai Egyesült Államok])

(képviselik őket kezdetben: S. Morris QC, H. Davies és A. Howard barristers, V. Davies és H. Masters solicitors, később: S. Morris és P. Scott solicitor, A. Howard, V. Davies és C. Thomas solicitor)

felpereseknek

az **Európai Bizottság** (képviselik kezdetben: F. Arbault, N. Khan és Bottka V., később: N. Khan és Bottka V., meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

* Az eljárás nyelve: angol.

elsődlegesen az EK 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban 2007. október 3-án hozott C (2007) 4471 végleges bizottsági határozat (COMP/D1/37860 – Morgan Stanley/Visa International és Visa Europe ügy) megsemmisítése iránti kérelme, másodlagosan pedig a hivatkozott határozatban a felperesekkel szemben kiszabott bírság törlése vagy csökkentése iránti kérelme tárgyában,

A TÖRVÉNYSZÉK (ötödik tanács),

tagjai: M. Jaeger elnök, V. Vadapalas és M. Prek (előadó) bírák,

hivatalvezető: N. Rosner tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2010. május 20-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

A jogvita alapját képező tényállás

1 A Visa International Service az Egyesült Államokban bejegyzett, nyereségérdekelt jogi személy, amely a tagságát képező pénzügyi intézmények tulajdonában van (a

továbbiakban: Visa International). A Visa International kezeli és működteti az azonos elnevezésű nemzetközi kártyafizetési rendszert (a továbbiakban: Visa rendszer), ami különösen a rendszer szabályozását, valamint a tagintézmények számára nyújtott engedélyezési és elszámolási szolgáltatást foglalja magában. A tagsággal rendelkező pénzügyi intézmények hatáskörébe tartozik a Visa kártyák kibocsátása, és ők kötik meg a kereskedőkkel a bankkártya-elfogadási megállapodásokat is.

2 A Morgan Stanley (korábban Morgan Stanley Dean Witter & Co., a továbbiakban: Morgan Stanley) pénzügyi intézmény az Egyesült Államokban van bejegyezve, ahol a közigazgatási eljárás ideje alatt a Discover kártyát alkalmazó Discover Card/Novus rendszert (a továbbiakban: Discover rendszer) működtette.

3 A Morgan Stanley 1999. február 23-án Morgan Stanley Bank International Ltd. néven leányvállalatot alapított az Egyesült Királyságban.

4 A Morgan Stanley-t 2000. március 22-én értesítették arról, hogy nem felel meg a Visa International „európai uniós” régiója tagsági követelményeinek.

5 A Morgan Stanley 2000. április 12-én tett panaszt az [EK 81. cikk] és [EK 82. cikk] végrehajtásáról szóló első, 1962. február 6-i 17. tanácsi rendelet (HL 1962. 13., 204. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o.) 3. cikke alapján, és azt állította, hogy azzal, hogy a Visa International „európai uniós” régiójába való tagfelvételi kérelmét elutasították, megsértették az EK 81. cikket és az EK 82. cikket. Ezzel párhuzamosan a Morgan Stanley ugyanezen magatartás miatt keresetet indított a High Court of Justice (England & Wales) [Legfelsőbb Bíróság (Anglia és Wales)] előtt. Ezt az eljárást az európai bizottsági eljárás befejezéséig felfüggesztették.

6 A Morgan Stanley panasza arra irányult, hogy alkalmazták vele szemben a Visa International alapszabálya 2.12. pontjának b) alpontjában foglalt szabályt (a továbbiakban: Szabály), amelynek különféle változatairól a Bizottságot is értesítették. A Szabály szövege 1989. december 4. óta így szól: „[H]a a hatályos jogszabályok lehetővé teszik, az Igazgatótanács (beleértve a regionális tanácsokat és csoporttagokat) nem fogadja el olyan jelölt tagfelvételi kérelmét, akit a társaság versenytársának tekint".

7 A Visa International – az Európai Unió tagállamain kívül Izlandot, Liechtensteint, Norvégiát, Svájcot, Törökországot és Izraelt is magában foglaló – „európai uniós" régiójával kapcsolatos döntéshozatali jogkört 2004. július 1-je előtt a Visa International „európai uniós" regionális igazgatótanácsára ruházták. 2004. július 1-jétől e jogkört a Visa Europe Ltd (a továbbiakban: Visa Europe) gyakorolja, amelynek regionális tanácsa kizárólagos jogkörben szabályoz minden, az „európai uniós" régióval kapcsolatos kérdést, különösen pedig dönt a Visa Europe-beli tagfelvételi kérelmek elfogadásáról vagy elutasításáról. 2004 októbere óta a Szabályt átvette a Visa Europe tagsági szabályzata 5. cikkének (3) bekezdése.

8 2004. augusztus 2-án a Bizottság kifogásközlést küldött a Visa International és a Visa Europe (a továbbiakban: felperesek) részére az EK 81. cikk megsértése miatt. A felperesek 2004. december 3-án írásban tettek észrevételeket a bizottsági kifogásokkal szemben. Ebből az alkalomból meghallgatást is kértek, majd attól 2005. április 5-én elálltak.

9 A felperesek 2004. szeptember 1-jén és 2-án, november 19-én, december 17-én és 2007. január 12-én tekintettek be a bizottsági aktába.

10 A Bizottság 2004. október 15-én megküldte a Morgan Stanley részére a kifogásközlés nem bizalmas változatát. A Morgan Stanley 2004. október 22-én nyújtotta be a kifogásközlésre vonatkozó írásbeli észrevételeit. Ezekkel kapcsolatban a felperesek 2005. február 23-án adtak választ.

11 A Bizottság 2004. december 23-án küldte meg a felperesek számára a szóban forgó tényállást közlő első levelet (a továbbiakban: tényállást közlő első levél), amelyre a felperesek a 2005. január 14-i és február 23-i leveleikben adtak választ.

12 A Bizottság 2006. július 6-án küldte meg a felperesek számára a szóban forgó tényállást közlő második levelet (a továbbiakban: tényállást közlő második levél), amelyre a felperesek 2006. szeptember 22-i levelükben adtak választ.

13 2006. szeptember 21-én megállapodás jött létre a Morgan Stanley és a felperesek között, amely elismeri a Morgan Stanley Visa Europe tagságát, és előírja a Bizottság előtt tett panasz visszavonását, valamint a High Court of Justice előtt indított eljárás megszüntetését.

14 2006. szeptember 22-én a Morgan Stanley a Visa Europe tagjává vált, és visszavonta a Bizottság előtt tett panaszát. A Bizottság azonban úgy vélte, hogy jogos érdeke fűződik ahhoz, hogy a felperesek versenyellenes magatartását szankcionáló határozatot hozzon.

A megtámadott határozat

15 A Bizottság 2007. október 3-án fogadta el az EK 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban a C(2007) 4471 végleges határozatot (COMP/D1/37860 – Morgan Stanley/Visa International és Visa Europe ügy) (a továbbiakban: megtámadott határozat), amelynek lényeges részeit az alábbiakban mutatjuk be.

A – *A releváns piac meghatározása*

16 A Bizottság úgy vélte, hogy a bankkártyarendszerben nyújtott szolgáltatások három különböző csoportra oszthatók:

– a bankkártyarendszer által a pénzintézetek számára nyújtott szolgáltatások, amelyek keretében különböző bankkártyarendszerek versenyeznek egymással;

– a bankkártya-kibocsátó bankok által a bankkártyabirtokosok számára nyújtott szolgáltatások;

– a kereskedők számára nyújtott, kártyaműveletek elfogadására irányuló szolgáltatások.

17 A Bizottság ebből arra a következetésre jutott, hogy három különböző piacot lehet megkülönböztetni: a kártyarendszerek szolgáltatásaiból álló beszerzési piacot, amelyen a kártyarendszerek különböző pénzintézetek számára nyújtanak szolgáltatásokat; egy első értékesítési piacot, amelyen a bankkártya-kibocsátók versenyeznek egymással az ügyfelek számára történő kártyakibocsátásért és az ehhez kapcsolódóan nyújtott szolgáltatásokért (a továbbiakban: kibocsátási piac); egy második értékesítési piacot, amelyen a kártyaműveleteket elfogadó bankok versenyeznek, hogy a kereskedőkkel a kártyaelfogadáshoz szükséges valamennyi szolgáltatásra megállapodást kössenek (a továbbiakban: elfogadási piac).

18 Miközben a Bizottság hangsúlyozta, hogy a Szabály versenykorlátozó hatást gyakorolhat mindkét értékesítési piacra, kijelentette, hogy kizárólag az elfogadási piacot veszi alapul, amelyet a Szabály versenykorlátozó hatásai a legérzékenyebben érintettek.

19 Ezért a Bizottság a releváns piacot úgy határozta meg, hogy az a hitelkártyákkal vagy halasztott fizetésű betéti kártyákkal végzett műveletek elfogadására irányuló, egyesült királysági kereskedők számára nyújtott szolgáltatások piaca (a továbbiakban: releváns piac vagy érintett piac).

B – *A felrótt magatartás*

20 A megtámadott határozat (25) preambulumbekezdésében a Bizottság hangsúlyozta, hogy a felperesek terhére rótt magatartás nem maga a Szabály, hanem az, hogy a Szabályt a Morgan Stanley-re alkalmazták (a továbbiakban: vitatott magatartás).

C – *Az EK 81. cikk alkalmazása*

21 Azt a következtetést, hogy a vitatott magatartás az EK 81. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozik, a Bizottság elsősorban azzal támasztotta alá, hogy azok a szabályok és szabályzatok, amelyek a Visa rendszer működésének kereteit meghatározzák (beleértve a Visa International alapszabályát és a Visa Europe tagsági szabályzatát is, amelyek a Szabályt tartalmazzák), valamint az a döntés, hogy ezeket valamely vállalkozásra alkalmazzák, vagy vállalkozások közötti magatartásnak, vagy vállalkozások társulásai által hozott döntésnek minősülhet. A Bizottság egyrészről arra a körülményre hivatkozott, hogy a felperesek és tagjaik gazdasági tevékenységet végeznek, következésképpen az EK 81. cikk (1) bekezdése értelmében vett vállalkozásnak minősülnek, másrészről pedig a felperesek „tagsági szervezetek" (membership organisations).

22 Másodsorban a Bizottság megállapította, hogy a vitatott magatartás versenyellenes hatásokkal járt, mivel végeredményben azáltal, hogy nem engedték meg a Morgan Stanley-nek, hogy taggá váljon a Visa International „európai uniós" régiójában, majd a Visa Europe-ban (a továbbiakban együttesen: Visa-tagság), egy potenciális versenytársat akadályoztak abban, hogy olyan piacra lépjen, amelyet a koncentráció magas szintje jellemez, és amelyen – bár jelenleg sem elégtelen – további versenyre van lehetőség.

23 E tekintetben a Bizottság megjegyezte, hogy Visa-tagságának elutasítása nemcsak abban akadályozta a Morgan Stanley-t, hogy Visa kártyákkal végzett műveleteket fogadjon el, hanem általában zárta ki az elfogadási piac egészéről, amely magában foglalja a MasterCard kártyákkal végzett műveleteket is. A Bizottság arra a körülményre hivatkozott, hogy a kereskedők általában egy és ugyanazon bankkal akarják megkötni a bankkártya-elfogadási megállapodást az Egyesült Királyságban legelterjedtebb kártyák, a Visa és a MasterCard vonatkozásában.

24 A Bizottság a megtámadott határozatban megvizsgálta a felperesek által említett lehetőséget, amely szerint a Morgan Stanley beléphetett volna az elfogadási piacra, ha „névleges megállapodást" köt valamely, Visa-tagsággal rendelkező pénzügyi intézménnyel. A Bizottság a névleges megállapodást lényegében úgy határozta meg, hogy az rögzíti azokat a feltételeket, amelyek mellett a Visa-tagsággal rendelkező közvetítő partner megszünteti a kereskedők bevonására irányuló tevékenységét, és mint puszta közvetítő lép fel a Visa és a harmadik személy szolgáltató között, amely tényleges szolgáltatónak számít, és szinte minden felelősséget átvállal a bankkártya-elfogadási szolgáltatással kapcsolatban, valamint viseli a kereskedői bevételek befolyásával kapcsolatos kockázatot. A Bizottság ebből arra következtetett, hogy olyan nemzetközi bank számára, mint a Morgan Stanley, a névleges megállapodás megkötése nem lehet a releváns piacra való bejutás hatékony eszköze.

25 A közigazgatási eljárás során a vitatott magatartás igazolására felhozott különböző felperesi érvekre válaszolva a Bizottság megállapította, hogy ésszerűtlen volt azt gondolni, hogy a Morgan Stanley – ha aktív lesz ezen a piacon – kiterjesztheti a Discover rendszerét az Unión belül, és így a Visa versenytársává válhat. Hasonlóképpen a Bizottság Morgan Stanley tagfelvételi kérelme elutasításának igazolásaként azt a törekvést sem fogadta el, hogy el akarták kerülni a Visa közvetlen versenytársának esetleges potyázását (free-riding), aki így bizalmas információkhoz juthatott volna. E tekintetben a Bizottság megjegyezte, hogy egyes Visa-tagok a Visával közvetlenül versengő hitelkártya- vagy halasztott terhelésű bankkártyarendszerek tulajdonosai, rájuk pedig nem alkalmazták a Szabályt.

26 A Bizottság megállapította, hogy az EK 81. cikk (3) bekezdése nem alkalmazható a jelen esetben.

27 Végül a Bizottság úgy vélte, hogy jogos érdeke fűződik ahhoz, hogy a felperesek versenyellenes magatartását szankcionáló határozat hozzon annak ellenére, hogy e jogsértés megszűnt azáltal, hogy a Morgan Stanley 2006. szeptember 22-én a Visa tagjává vált.

D – *Bírságszámítás*

28 Noha a Bizottság úgy véli, hogy a jogsértés 2000. március 22-én kezdődött, és hat éven és hat hónapon keresztül állt fenn, a bírságszámítás kiindulópontjaként rövidebb időszakot vett figyelembe, amely a kifogásközlés időpontjától, 2004. augusztus 2-tól 2006. szeptember 22-ig tart, amikor is a Morgan Stanley a Visa tagjává vált. A Bizottság úgy vélte, hogy jogsértés súlyosnak minősült, és nem merültek fel sem súlyosító, sem pedig enyhítő körülmények.

29 A megtámadott határozat rendelkező részének 1. és 2. cikke a következőképpen szól:

„*1. cikk*

A [Visa International] és a [Visa Europe] – az előbbi 2000. március 22-től 2006. szeptember 22-ig, az utóbbi 2004. július 1-jén történt létrehozásától kezdve 2006. szeptember 22-ig – megsértette az [EK 81. cikk] (1) bekezdését és az EGT-Megállapodás 53. cikkét azáltal, hogy lehetetlenné tette a [Morgan Stanley] Visa Europe-ban való részvételét.

2. cikk

Az 1. cikkben említett jogsértés miatt a [Visa Internationalra] és a [Visa Europera] 10 200 000 EUR bírságot szabunk ki, amelynek megfizetéséért egyetemlegesen felelnek.”

Eljárás

30 A Törvényszék Hivatalához 2007. december 19-én benyújtott keresetlevelükkel a felperesek megindították a jelen eljárást.

31 A Törvényszék Hivatalához 2009. július 24-én benyújtott külön beadványukban a felperesek egyrészről a Törvényszék eljárási szabályzata 114. cikke 1. §-a alapján kérték, hogy a Törvényszék előzetesen döntsön egyes bizonyítékok és érvek elfogadhatóságáról, másrészről pedig az eljárási szabályzat 64. cikkének 4. §-a alapján pervezetési intézkedések meghozatalát indítványozták.

32 A Törvényszék Hivatalához 2009. szeptember 18-án benyújtott beadványában a Bizottság észrevételeket tett a felperesi kérelmekkel kapcsolatban.

33 2009. december 14-i végzésében a Törvényszék (ötödik tanács) úgy határozott, hogy a felpereseknek az eljárási szabályzat 114. cikkének 1. §-a alapján benyújtott kérelméről az eljárást befejező határozatban dönt.

34 A Törvényszék elnöke úgy határozott, hogy a jelen eljárás céljából módosítja a Törvényszék ötödik tanácsának összetételét.

35 Az előadó bíró jelentése alapján a Törvényszék (ötödik tanács) a szóbeli szakasz megnyitásáról határozott, és az eljárási szabályzat 64. cikke szerinti pervezető intézkedések keretében írásbeli kérdéseket tett fel a Bizottságnak. A Bizottság azokra az előírt határidőn belül válaszolt.

36 A Törvényszék a 2010. május 20-i tárgyaláson meghallgatta a felek szóbeli előterjesztéseit és az általa feltett szóbeli kérdésekre adott válaszaikat.

A felek kérelmei

37 A felperesek azt kérik, hogy a Törvényszék:

– elsődlegesen semmisítse meg a megtámadott határozatot;

– másodlagosan semmisítse meg a megtámadott határozat 2. cikkét;

– harmadlagosan megfelelő arányban csökkentse a kiszabott bírság összegét;

– a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

38 A Bizottság azt kéri, hogy a Törvényszék:

– utasítsa el a keresetet;

– a felpereseket kötelezze a költségek viselésére.

A jogkérdésről

A – *A megtámadott határozat megsemmisítése iránti kérelemről*

39 A felperesek e kérelem alátámasztására három jogalapot hoznak fel.

40 Első és harmadik jogalapjukkal a felperesek vitatják a Bizottság elemzését, amely szerint a vitatott magatartás az EK 81. cikk (1) bekezdése szerinti versenykorlátozó hatásokkal járt.

41 A második jogalapot a felperesek a védelemhez való joguk megsértésére alapítják, miszerint az a jogi mérce, amelyet a Bizottság a megtámadott határozatban a vitatott magatartás korlátozó hatásainak megítélésére alkalmazott, eltér attól a jogi mércétől, amelyről a közigazgatási eljárásban volt szó.

1. *Előzetes kérdések*

a) Egyes érveknek és egy dokumentumnak az elfogadhatóságáról

42 A felperesek beadványaikban és az eljárási szabályzat 114. cikkének 1. §-a alapján 2009. július 24-én benyújtott külön beadványukban úgy vélik, hogy a Bizottság mind a megtámadott határozatban, mind pedig beadványaiban olyan érvekre és egy olyan dokumentumra hivatkozik, amelyekkel kapcsolatban a közigazgatási eljárás során nem volt alkalmuk kifejteni az álláspontjukat. Azokról az érvekről van szó, amelyek egyrészről a Morgan Stanley üzletpolitikájára vonatkoznak, amely az általa kibocsátott kártyákkal kereskedőkön keresztül végzett műveletek elfogadására irányult (a továbbiakban: kártyaműveletek elfogadására irányuló „on-us" üzletpolitika), másrészről pedig a tényállást közlő második levél 57. mellékletéről van szó, amely a Morgan Stanley meghallgatásra tekintettel benyújtott tájékoztatását tartalmazta.

43 A kártyaműveletek elfogadására irányuló „on-us" üzletpolitika meglétére vonatkozó érvekkel kapcsolatban a felperesek előadják, hogy ezeket a Bizottság nem hozta fel a közigazgatási eljárás során.

44 A tényállást közlő második levél 57. mellékletével kapcsolatban pedig lényegében úgy érvelnek, hogy ezt nem megfelelő módon hozták a tudomásukra, mivel az említett levél szövege sehol nem hivatkozott e mellékletre.

45 A Bizottság úgy véli, hogy a megtámadott határozatban és beadványaiban jogosan hivatkozott ezen érvekre és e dokumentumra.

46 A Törvényszék ezen érvek és e dokumentum elfogadhatóságát a különböző, általuk érintett jogalapok vizsgálata során fogja elemezni.

b) A keresetlevél egyik mellékletének elfogadhatóságáról

47 A Bizottság vitatja a keresetlevél A5. mellékletének elfogadhatóságát, amely egy együttes szakvéleményt tartalmaz (a továbbiakban: együttes szakvélemény).

48 A Bizottság azt állítja, hogy a felperesek az együttes szakvéleményben olyan érveket hoznak fel, amelyek nem szerepelnek a keresetlevélben, és arra hívja fel a figyelmet, hogy ez ellentétes azzal, hogy a mellékleteknek pusztán bizonyító és kisegítő szerepe van.

49 A felperesek szerint kellőképpen kifejtették a keresetlevélben azokat a jogalapokat és érveket, amelyek alátámasztására az együttes szakvélemény benyújtásra került, következésképpen betartották az eljárási szabályzat 44. cikke 1. §-a c) pontjának rendelkezéseit.

50 A Bíróság alapokmányának 21. cikke, valamint az eljárási szabályzat 44. cikke 1. §-ának c) pontja értelmében minden keresetlevélnek tartalmaznia kell a jogvita tárgyát és a felhozott jogalapok rövid ismertetését. Az állandó ítélkezési gyakorlat

szerint a kereset elfogadhatóságához az szükséges, hogy azok a lényeges ténybeli vagy jogi körülmények, amelyeken a kereset alapul, legalább röviden, de összefüggően és érthetően kitűnjenek magából a keresetlevélből. Míg a keresetlevél szövegének egyes pontjait ugyan alátámaszthatják és kiegészíthetik a csatolt iratok meghatározott részeire történő hivatkozások, a más, akár a keresetlevélhez mellékelt iratokra való általános hivatkozás nem pótolhatja a jogi érvelés azon lényegi elemeinek hiányát, amelyeknek a fent említett rendelkezések szerint magában a keresetlevélben kell szerepelniük. Továbbá nem a Törvényszéknek kell a mellékletekben megkeresnie és azonosítania azokat a jogalapokat és érveket, amelyek meglátása szerint a kereset alapját képezhetik, mivel e mellékleteknek tisztán bizonyító és kisegítő szerepük van (lásd a Törvényszék T-201/04. sz., Microsoft kontra Bizottság ügyben 2007. szeptember 17-én hozott ítéletének [EBHT 2007., II-3601. o.] 94. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

51 A jelen esetben kétségtelennek tűnik, hogy egyértelműen azonosíthatók a keresetlevél szövegében azok a jogalapok és érvek, amelyek alátámasztása céljából hivatkozás történt az együttes szakvéleményre. Így a felperesek azon bizottsági elemzés bírálata keretében hivatkoznak e dokumentumra, amely szerint az érintett piacon további versenyre van lehetőség, és teszik ezt annak vitatása érdekében, hogy a múltban az egyik pénzügyi intézmény érintett piacra való belépése jelentős hatással volt a versenyre, és hogy alátámasszák azt, hogy a Bizottság tévedett, amikor a Morgan Stanley-t hatékony, fontos és tapasztalt piaci szereplőként jellemezte.

52 Ugyanakkor meg kell állapítani, hogy az együttes szakvélemény meghaladja a mellékleteknek szánt tisztán bizonyító és kisegítő szerepet. Olvasata azt mutatja, hogy nem a keresetlevél szövegében kifejezetten megjelenő ténybeli és jogi körülmények alátámasztására vagy kiegészítésére szorítkozik, hanem új érveket hoz fel.

53 Következésképpen a Törvényszék a keresetlevél A5. mellékletét csak annyiban veszi figyelembe, amennyiben azok a felperesi beadványok szövegében kifejezetten

megjelenő jogalapokat vagy érveket támasztják alá, illetve egészítik ki, és amennyiben pontosan meg lehet határozni, hogy melyek a melléklet azon részei, amelyek e jogalapokat vagy érveket támogatják, illetve kiegészítik (lásd ebben az értelemben és analógia útján a fenti 50. pontban hivatkozott Microsoft kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 99. pontját).

2. *A felperesek védelemhez való jogának megsértésére alapított, második jogalapról*

a) A felek érvei

54 A felperesek azt kifogásolják, hogy a Bizottság a közigazgatási eljárás során megváltoztatta az elemzését, anélkül hogy alkalmuk lett volna kifejteni az álláspontjukat, ami a védelemhez való joguk megsértésének minősül, aminek a megtámadott határozat megsemmisítését kell maga után vonnia. A kifogásközlés 198–200. pontjában és a tényállást közlő második levél 5–9. pontjában a Bizottság azzal indokolta, hogy az elfogadási piacon a versenyt érzékeny hatások érték, hogy a verseny itt korlátozott. Márpedig a megtámadott határozat (200) preambulumbekezdésében a Bizottság első ízben jelentette ki, hogy e piacon nem tartja a versenyt elégtelennek. A felperesek ebből arra következtetnek, hogy a Bizottság elemzését a megtámadott határozatban olyan, első ízben felhozott kritériumra alapozta, amely szerint ugyan hatékony a verseny az egyesült királysági elfogadási piacon, de ott további versenyre van lehetőség.

55 A Bizottság úgy véli, hogy nem sértette meg a felperesek meghallgatáshoz való jogát.

b) A Törvényszék álláspontja

56 Az ítélkezési gyakorlat szerint a kifogásközlésnek tartalmaznia kell a kifogások megfelelően egyértelműen megfogalmazott, akár összefoglaló jellegű leírását, hogy lehetővé tegye az érdekeltek számára azt, hogy ténylegesen megismerhessék azokat a magatartásokat, amelyeket a Bizottság részükről kifogásol (a Törvényszék T-352/94. sz., Mo och Domsjö kontra Bizottság ügyben 1998. május 14-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-1989. o.] 63. pontja). Olyan eljárásban, amely a szóban forgóhoz hasonló szankció kiszabásához vezethet, a védelemhez való jog tiszteletben tartása megköveteli, hogy az érintett vállalkozásoknak és vállalkozások társulásainak a közigazgatási eljárástól kezdve lehetőségük legyen kifejteni álláspontjukat a Bizottság által állított tényállás, kifogások és körülmények valószerűségéről és jelentőségéről (az Elsőfokú Bíróság T-25/95., T-26/95., T-30/95–T-32/95., T-34/95–T-39/95., T-42/95–T-46/95., T-48/95., T-50/95–T-65/95., T-68/95–T-71/95., T-87/95., T-88/95., T-103/95. és T-104/95. sz., Cimenteries CBR és társai kontra Bizottság ügyben 2000. március 15-én hozott ítéletének [EBHT 2000., II-491. o.] 553. pontja). Ez a követelmény teljesül akkor, ha a határozat az érintetteket nem teszi felelőssé a kifogásközlésben ismertetettektől eltérő jogsértésekért, és csak olyan tényeket állapít meg, amelyekről az érdekeltek kifejthették álláspontjukat. Ebből következően a Bizottság csak olyan kifogásokat állapíthat meg, amelyek tárgyában az érdekeltek ismertethették az álláspontjukat (az Elsőfokú Bíróság T-39/92. és T-40/92. sz., CB és Europay kontra Bizottság egyesített ügyekben 1994. február 23-án hozott ítéletének [EBHT 1994., II-49. o.] 47. pontja).

57 Szintén az ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a határozatnak nem feltétlenül kell a kifogásközlés pontos másolatának lennie. A Bizottságnak határozatában figyelembe kell tudnia venni az érintett vállalkozásoknak a kifogásközlésre adott válaszait. E tekintetben nem csupán az érintett vállalkozások érveléseit kell tudnia elfogadni vagy elutasítani, hanem a vállalkozások által kifejtett tényekkel kapcsolatban el kell tudnia végezni saját elemzését, azon kifogásoktól való figyelmen kívül hagyása céljából, amelyek megalapozatlannak bizonyultak, illetve az általa fenntartott kifogásokat alátámasztó érvelés mind tárgyi, mind jogi szempontból való kiigazítására vagy kiegészítésére is képesnek kell lennie. A védelemhez való jog megsértését továbbá csak akkor kell megállapítani, ha a végleges határozat az érintett vállalkozásoknak más jogsértést ró fel, mint amely a kifogásközlésben szerepel, vagy más tényeket tartalmaz. Ez nincsen így, ha a kifogásközlés és a végleges határozat közötti állítólagos eltérések nem vonatkoznak más magatartásokra, mint amelyekkel kapcsolatban az érintett vállalkozások már kifejtették álláspontjukat, és azok ezért nem minősülnek teljesen új kifogásnak (lásd a Törvényszék T-191/98., T-212/98–T-214/98. sz., Atlantic Container Line és

társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2003. szeptember 30-án hozott ítéletének [EBHT 2003., II-3275. o.] 191. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

58 Ezenkívül ahhoz, hogy a megtámadott határozatban foglalt kifogásokkal szemben fel lehessen hozni a védelemhez való jog megsértését, az érintett vállalkozásoknak nem elég pusztán arra hivatkozniuk, hogy eltér egymástól a kifogásközlés és a megtámadott határozat, anélkül hogy adott esetben pontosan és konkrétan kifejtenék, hogy az egyes eltérések mennyiben jelentenek olyan új kifogást, amellyel kapcsolatban nem fejthették ki álláspontjukat. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis az egyes esetek sajátos körülményei alapján kell megvizsgálni a védelemhez való jog megsértését, mivel az alapvetően azoktól a kifogásoktól függ, amelyeket a Bizottság az érintett vállalkozásokkal szemben kifogásolt jogsértés alátámasztására felhozott (lásd a fenti 57. pontban hivatkozott Atlantic Container Line és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 192. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

59 A kifogásközlés 198–200. pontjában a Bizottság a piac bizonyos sajátosságaival, így különösen annak jelentős koncentrációjával indokolta, hogy a verseny itt korlátozott, különös tekintettel a kis- és közepes kereskedőkön keresztül végzett kártyaműveletek elfogadására.

60 A felperesek a 2004. december 3-i észrevételeikben vitatták e bizottsági elemzést, és különösen a kereskedőkre hárított díjak csökkenésére, és arra hivatkoztak, hogy a kereskedők könnyedén szolgáltatót válthatnak. Ezen észrevételekre adott válaszként a Bizottság a megtámadott határozat (200) preambulumbekezdésében megállapította, hogy a verseny a piacon nem „elégtelen”, és további versenyre van lehetőség.

61 Meg kell állapítani, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (200) preambulumbekezdésében nem hoz fel új kifogást a felperesekkel szemben, és nem is hivatkozik új tényállási elemre. A Bizottság – figyelembe véve a felperesek észrevételeit – csak kiegészítette elemzését, ami a fenti 56. és 57. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat alapján el is várható tőle.

62 Így az, hogy a megtámadott határozat indokolása a kifogásközlésben eredetileg szereplő indokoláshoz képest némileg változott, ami távol áll attól, hogy a felperesek védelemhez való jogát sértse, ellenben azt mutatja, hogy a felpereseknek módjukban állt kifejteni álláspontjukat a Bizottság azon kifogásával kapcsolatban, amely szerint az érintett piacon fennálló verseny szintjére tekintettel a vitatott magatartás versenykorlátozó hatású volt.

63 Az a körülmény, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban arra hivatkozott, hogy a releváns piacon további versenyre van lehetőség, nem jelenti a felperesek védelemhez való jogának megsértését.

64 A második jogalapot el kell tehát utasítani.

3. *A vitatott magatartás versenykorlátozó jellegét kifogásoló, első és harmadik jogalapról*

65 A felperesek vitatják azt a bizottsági álláspontot, hogy a vitatott magatartás az EK 81. cikk (1) bekezdése alapján versenykorlátozó hatású. Az első jogalapjukkal cáfolják, hogy a vitatott magatartás következtében lezárult az érintett piac a Morgan Stanley előtt. Harmadik jogalapjuk keretében pedig azon hatások bizottsági

megítélését bírálják, amelyeket a Morgan Stanley jelenléte gyakorolt volna az említett piacra.

66 E két jogalap megalapozottságának vizsgálata előtt hangsúlyozni kell, hogy a felperesek a jelen eljárásban nem ismétlik meg azokat az érveket, amelyeket a közigazgatási eljárás során felhoztak, miszerint az, hogy a Szabályt a Morgan Stanley-re alkalmazták, azzal magyarázható, hogy Discover rendszer a Visa versenytársa, és így nem is vonják kétségbe a megtámadott határozatban szereplő, a vitatott magatartás objektív indokoltságát elutasító bizottsági álláspontot.

67 Az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy valamely megállapodás, vállalkozások társulásai által hozott döntés vagy összehangolt magatartás EK 81. cikk (1) bekezdése szerinti megítélése során azt a konkrét környezetet kell figyelembe venni, amelyben hatásait kifejti, így különösen azt a gazdasági és jogi hátteret, amelyben az érintett vállalkozások működnek, továbbá a vonatkozó termékek és szolgáltatások jellegét, valamint az érintett piac valós működési feltételeit és szerkezetét, hacsak nem olyan nyilvánvalóan versenykorlátozó megállapodásról van szó, mint az árrögzítés, piacfelosztás vagy az értékesítés ellenőrzése. Az utolsó esetben ugyanis az EK 81. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalom alóli mentesülés érdekében az ilyen korlátozásokat a versenyre gyakorolt állítólagos kedvező hatásaikkal kizárólag az EK 81. cikk (3) bekezdése keretében lehet összevetni (lásd a Törvényszék T-374/94., T-375/94., T-384/94. és T-388/94. sz., European Night Services és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1998. szeptember 15-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-3141. o.] 136. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

68 A verseny feltételeinek vizsgálata a kérdéses piacon nemcsak a már ott jelen lévő vállalkozások között fennálló tényleges versenyen alapul, hanem a potenciális versenyen is, azért, hogy a piac struktúrájának, és az annak működését meghatározó gazdasági és jogi háttérnek a figyelembevételével megállapítható legyen, vajon valós és egyértelmű lehetőség van-e arra, hogy az érintett vállalkozások egymással versenyezzenek,

vagy hogy az új versenytárs az érintett piacra léphessen, és a letelepedett vállalkozásokkal versenyezzen (a fenti 67. pontban hivatkozott European Night Services és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 137. pontja).

69 Továbbá annak megállapítása érdekében, hogy valamely megállapodást, vállalkozások társulásai által hozott döntést vagy összehangolt magatartást tiltottnak kell-e tekinteni az általa okozott versenykorlátozás miatt, meg kell vizsgálni, hogy a vitatott megállapodás, vállalkozások társulásai által hozott döntés vagy összehangolt magatartás hiányában milyenek lennének a tényleges versenyfeltételek (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-7/95. P. sz., Deere kontra Bizottság ügyben 1998. május 28-án hozott ítéletének [EBHT 1998., I-3111. o.] 76. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

70 A bizottsági értékelés feletti bírósági felülvizsgálat terjedelmét illetően emlékeztetni kell az állandó ítélkezési gyakorlatra, amely szerint, ha az uniós bíróság alaposan megvizsgálja azt a kérdést, hogy az EK 81. cikk (1) bekezdésének alkalmazási feltételei teljesülnek-e, vagy sem, a Bizottság összetett gazdasági értékelésével kapcsolatban végzett felülvizsgálatnak szükségszerűen arra kell korlátozódnia, hogy az eljárási és az indoklásra vonatkozó szabályokat betartották-e, pontos-e a tényállás megállapítása, történt-e nyilvánvaló mérlegelési hiba vagy hatáskörrel való visszaélés (lásd a fenti 69. pontban hivatkozott Deere kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 34. pontját). Ugyanakkor a Bizottság mérlegelési mozgásterének elismerése nem jelenti azt, hogy az uniós bíróság nem vizsgálhatja felül a Bizottság gazdasági adatokra vonatkozó értelmezését. Ugyanis az uniós bíróságnak nem csupán a hivatkozott bizonyítékok tárgyi valószerűségét, megbízhatóságát és következetességét kell vizsgálnia, hanem azt is ellenőriznie kell, hogy a bizonyítékok tartalmazzák-e az adott összetett helyzet értékeléséhez figyelembe veendő valamennyi adatot, valamint hogy e bizonyítékok alátámasztják-e a belőlük levont következtetéseket (lásd a fenti 50. pontban hivatkozott Microsoft kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 89. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

71 A felperesek által felhozott két jogalap megalapozottságának kérdését e megfontolásokra tekintettel kell megvizsgálni.

a) Az első jogalapról, amely szerint a Bizottság nem vette figyelembe azt a lehetőséget, hogy a Morgan Stanley névleges megállapodáson keresztül is az érintett piacra léphetett volna

A felek érvei

72 A jelen jogalapot a felperesek két részre bontva hozták fel.

73 Az első rész keretében a felperesek előadják, hogy a Bizottság érvelése jogi hibában szenved, mivel téves jogi mércét alkalmazott annyiban, amennyiben elvetette azt a lehetőséget, hogy a Morgan Stanley névleges megállapodás útján is piacra léphetett volna, és ezt azzal indokolta, hogy az ilyen megállapodás a gyakorlatban egyrészről nem biztosítaná egy olyan bank, mint a Morgan Stanley számára a piacra lépéshez szükséges hatékonyságot, másrészről pedig a Morgan Stanley számára nem helyettesítheti a saját néven történő kártyaelfogadást.

74 A második részben a felperesek úgy érvelnek, hogy a Bizottság által kifejtett indokok ténybeli és mérlegelési hibában szenvednek. Így elsősorban: tévedett a Bizottság, amikor úgy vélte, hogy a nemzetközi nagybankok nem alkalmaznak névleges megállapodásokat.

75 Másodsorban téves az az érv, miszerint a névleges megállapodás nem tette volna lehetővé a Morgan Stanley számára, hogy keresztülvigye a kártyaelfogadási és -kibocsátási tevékenységei összehangolására irányuló üzletpolitikát. Továbbá ezt a kártyaműveletek elfogadására irányuló „on-us" üzletpolitikára vonatkozó érvet elfogadhatatlannak kell nyilvánítani, mivel első ízben csak a megtámadott határozatban említették, és a közigazgatási eljárás során nem hozták a felperesek tudomására.

76 Harmadsorban a Bizottság tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a Morgan Stanley nehezen talált volna közvetítő partnert. A Bizottság először is ok nélkül zárta ki az elfogadási piacon tevékenykedő nagybankokat, másodszor alábecsülte annak lehetőségét, hogy az elfogadási piacon nem aktív Visa-tagok között is közvetítő partnert lehet találni, harmadszor pedig figyelmen kívül hagyta, hogy a Morgan Stanley külföldi bankkal is névleges megállapodást köthetett volna.

77 Negyedsorban tévedés azt hangsúlyozni, hogy a névleges megállapodások járulékos költségekkel és bonyodalommal járnak. A felperesek különösen úgy érvelnek, hogy nem vonatkozik a névleges megállapodásokra a Visa Europe belső regionális szabályzatának 2.10. fejezete, amelyre a Bizottság is utal a megtámadott határozatban. Továbbá figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy ügyfélszerzési költségek a Visa-tagok esetében is felmerülnek. Az egyik adatfeldolgozó társaság ügyvezetőjének tanúvallomása szerint a névleges megállapodások sem kevésbé hatékonyak, mint a Visa-tagsággal járó közvetlen kártyaelfogadás, sőt előnyökkel is járnak a tényleges szolgáltató számára. Végül pedig a Bizottság – a Morgan Stanley MasterCard kártyafizetési rendszerbeli (a továbbiakban: „MasterCard rendszer") tagságára hivatkozva – tévesen hangsúlyozta, hogy „további nehézségeket" okoz a névleges megállapodások megkötése.

78 A Bizottság úgy véli, hogy e jogalap nem megalapozott.

A Törvényszék álláspontja

79 A jelen jogalap keretében meg kell vizsgálni, hogy egyáltalán és milyen körülmények között kellett volna a Bizottságnak – abból, hogy a Morgan Stanley valamely Visa-taggal névleges megállapodást köthetett volna – arra a következtetésre jutnia, hogy a vitatott magatartás nem eredményezte az érintett piac lezárását.

80 Bevezetésképpen meg kell állapítani, hogy a felek között egyetértés van a névleges megállapodások jelentése tekintetében, amelyet a megtámadott határozat (110) preambulumbekezdése a következőképpen ír le:

„[A] bankok megszüntetik a kereskedők bevonására irányuló tevékenységüket, és ettől kezdve puszta közvetítőként (vagy névleges szerződőként) járnak el egyrészről a Visa és a MasterCard, másrészről egy harmadik személy szolgáltató között. E harmadik személy szolgáltató szinte minden felelősséget átvállal a bankkártya-elfogadási szolgáltatással kapcsolatban, valamint viseli a kereskedői bevételek befolyásával kapcsolatos kockázatot. A Visa rendszer szabályainak betartását biztosítandó a kereskedőkkel kötött szerződések általában háromoldalú szerződések, amelyek a kereskedő, a harmadik személy szolgáltató és a kártyarendszerbeli tagsággal rendelkező bank között jönnek létre. Ezeket a Visa/MasterCard tagsággal rendelkező bank és a nem bank harmadik személy szolgáltató között létrejött megállapodásokat olykor »névleges megállapodásoknak« nevezik.”

81 Amint a fenti 67. pontban is említésre került, valamely megállapodás, vállalkozások társulásai által hozott döntés vagy összehangolt magatartás EK 81. cikk (1) bekezdése szerinti megítélése során azt a konkrét környezetet kell figyelembe venni, amelyben hatásait kifejti, így különösen azt a gazdasági és jogi hátteret, amelyben az érintett

vállalkozások működnek, továbbá a vonatkozó termékek és szolgáltatások jellegét, valamint az érintett piac valós működési feltételeit és szerkezetét.

82 Az a körülmény, hogy a Visa rendszer szabályai a tagok számára biztosítják a kereskedőkön keresztül lebonyolított műveletek elfogadását, kétségtelenül olyan gazdasági és jogi háttér, amelynek keretében kell értékelni a vitatott magatartást. Ugyanakkor más, az érintett piacra való bejutás lehetőségeit meghatározó szempontokat is figyelembe kell venni (lásd ebben az értelemben és analógia útján a Bíróság C-234/89. sz. Delimitis-ügyben 1991. február 28-án hozott ítélet [EBHT 1991., I-935. o.] 20. pontját).

83 E tekintetben az a lehetőség, hogy a Visa-tagsággal nem rendelkező gazdasági szereplők az érintett piacra léphetnek egy Visa-taggal kötött névleges megállapodásnak köszönhetően, a gazdasági és jogi háttér olyan része, amelyet adott esetben figyelembe kell venni, feltéve hogy valós és egyértelmű lehetőséget jelentett a Morgan Stanley számára ahhoz, hogy az érintett piacra lépjen, és a letelepedett vállalkozásokkal versenyezzen (lásd ebben az értelemben és analógia útján a fenti 82. pontban hivatkozott Delimitis-ügyben hozott ítélet 21. pontját).

84 Annak vizsgálata során, hogy valamely Visa-taggal kötött névleges megállapodás valós és egyértelmű lehetőséget jelentett-e a Morgan Stanley számára ahhoz, hogy az érintett piacra lépjen, és a letelepedett vállalkozásokkal versenyezzen, azt kell figyelembe venni, hogy milyen feltételek mellett zajlik a verseny az érintett piacon.

85 Ebből szükségképpen következik, hogy nem lehet figyelembe venni az érintett piacra való bejutás szempontjából olyan lehetőséget, amely – az említett feltételekre tekintettel – távol áll a valóságtól, vagy teljesen elméleti.

86 A jogalapnak a Bizottság téves jogalkalmazására alapított első része keretében a felperesek bírálata a Bizottság által a megtámadott határozat – lentiek szerint megszövegezett – (121) preambulumbekezdésében használt fogalmak ellen irányul:

„[N]oha azok a bankok, amelyek a kereskedőkön keresztül hitelkártyákkal és halasztott fizetésű betéti kártyákkal bonyolított fizetési műveletek elfogadási piacára szándékoznak belépni, elméletileg csatlakozhatnak névleges megállapodás alapján is, az ilyen megállapodás mégsem biztosítja a gyakorlatban egy olyan bank, mint a Morgan Stanley számára a piacra lépéshez szükséges hatékonyságot, és nem helyettesítheti számára a saját néven történő kártyaelfogadást".

87 Ebből az egy preambulumbekezdésből nem lehet levezetni, hogy a Bizottság téves jogi mércét alkalmazva jogi hibát vétett, mivel az ilyen hiba csak a bizottsági megállapítások indokolásának elemzése során kerülhet napvilágra, amelynek megalapozottságát a felperesek a jogalap második részében vitatják.

88 Ezért a jelen jogalap két részét együttesen fogjuk vizsgálni.

89 A megtámadott határozatban a Bizottság négy indokcsoportra támaszkodott, és először arra a körülményre hivatkozott, hogy a nemzetközi nagybankok nem alkalmaznak névleges megállapodásokat, másodszor, hogy a Morgan Stanley névleges megállapodás útján nem tudta véghezvinni a kártyaelfogadási és -kibocsátási tevékenységei összehangolására irányuló üzletpolitikát, harmadszor, hogy a Morgan Stanley nehezen talált közvetítő partnert, negyedszer pedig, hogy az effajta megállapodások járulékos költségekkel és bonyodalommal járnak.

90 A jelen esetben elegendő megvizsgálni azon indokok megalapozottságát, amelyeket a Bizottság azzal kapcsolatban hozott fel, hogy a Morgan Stanley nehezen talált közvetítő partnert.

91 A megtámadott határozatban példaként szereplő, de még a felperesek által felhozott névleges megállapodásokból is az tűnik ki, hogy az ilyen megállapodásokat főként az elfogadási piacon már jelen lévő tényleges szolgáltatókkal – pénzügyi intézményekkel vagy adatfeldolgozó társaságokkal – szokták megkötni, tehát ezek végeredményben nem teszik lehetővé, hogy új versenytárs lépjen az érintett piacra, hanem inkább az itt jelenlévők versenyhelyzetét erősítik.

92 Az egyetlen példa, amely szerint névleges megállapodás kötésével új versenytárs léphet az érintett piacra, olyan adatfeldolgozó társaságokra vonatkozik, amelyek szoros üzleti kapcsolatokat ápolnak a közvetítő szerepet játszó Visa-taggal. Márpedig meg kell állapítani, hogy a Morgan Stanley helyzete – mivel pénzügyi intézmény, emiatt pedig Visa-tagok versenytársa az elfogadói piacon kívüli piacokon – nem hasonlítható össze az adatfeldolgozó társaságok helyzetével, amelyek egyáltalán nem végeznek banki tevékenységet.

93 E körülmények között alapvetően elméleti jellegű és a valóságtól elrugaszkodott a felperesek által felvetett azon lehetőség, amely szerint az érintett piacon jelen nem lévő pénzügyi intézmény, a Morgan Stanley közvetítő partnert találhat olyan nagybankok között, amelyek esetleg hajlandók kilépni az érintett piacról, illetve találhat olyan Visa-tagokat, akik nem aktívak az említett piacon, vagy egy Visa-tagsággal rendelkező külföldi bankot, amely így kíván jelen lenni az Egyesült Királyságban.

94 Így joggal állapította meg a Bizottság, hogy a Morgan Stanley nehezen talált volna közvetítő partnert. Úgy kell tekinteni, hogy e megállapítás önmagában igazolja azt, hogy a Bizottság elvetette, hogy a Morgan Stanley névleges megállapodás útján az érintett piacra léphetett volna.

95 A teljesség kedvéért hangsúlyozni kell, hogy a bizottsági következtetés megalapozottságát az az indok is erősíti, hogy névleges megállapodás keretében bonyolultabb és költségesebb lett volna a kártyaelfogadás, mint Visa-tagként.

96 Azzal kapcsolatban, hogy a névleges megállapodás keretében végzett kártyaelfogadás bonyolultabb, elsősorban a megtámadott határozat (117) preambulumbekezdésében szereplő megállapítást kell figyelembe venni, amely szerint a névleges megállapodás keretében a kereskedőkkel kötött szerződések általában háromoldalúak, mivel azoknak részese a közvetítő partner is. Meg kell állapítani, hogy a felperesek, még ha vitatják is az efféle szerződésben a tényleges szolgáltató kötelezettségeinek pontos tartalmát, nem tagadják, hogy a szóban forgó szerződések háromoldalúak.

97 A Bizottság lényegében szintén úgy vélte a megtámadott határozat (118) preambulumbekezdésében, hogy a közvetítő partnernek kötelezettségei vannak a Visával szemben, és az ilyen kötelezettségek a tényleges szolgáltatót is kötik.

98 A felperesek vitatják e kötelezettségek terjedelmét hangsúlyozva azt, hogy a Visa Europe belső szabályzatának Bizottság által hivatkozott fejezete nem vonatkozik a tényleges szolgáltatókra.

99 Egyrészről meg kell jegyezni, hogy a felperesek nem fejtették ki pontosan a közvetítő partner és a tényleges szolgáltató egyes kötelezettségeit szabályozó rendelkezéseket, a válaszuk mellékleteként benyújtott szövegminta pedig elégtelen volt e tekintetben.

100 Másrészről meg kell állapítani, hogy a felperesek nem vitatják, hogy a közvetítő partner feladata, hogy a Visa és a tényleges szolgáltató közé ékelődjön. Márpedig e közvetítői szerepből logikusan következik, hogy léteznek olyan kötelezettségek, amelyek mind a közvetítő partnert, mind a tényleges szolgáltatót terhelik, de amelyek nem léteznek, ha a Visa-tag közvetlenül lép fel az elfogadási piacon.

101 Következésképpen a Bizottság jogszerűen állapíthatta meg, hogy névleges megállapodás keretében több bonyodalommal jár a kártyaelfogadás, mint Visa-tagként, anélkül hogy igazolni kellene azon megállapításának helytállóságát és megalapozottságát, hogy – a Morgan Stanley MasterCard rendszerbeli tagsága miatt – a névleges megállapodás megkötése „további nehézségeket" okoz.

102 Másodsorban a névleges megállapodás útján történő kártyaelfogadással felmerülő járulékos költségekkel kapcsolatban a Bizottság arra a körülményre hivatkozott, hogy a tényleges szolgáltatónak a közvetítő partnerével szemben nemcsak a kártyaelfogadási portfóliója átadását kell megfizetnie, hanem díjfizetésre is köteles.

103 A felperesek azzal az indokkal vitatják ezt az elemzést, hogy az elfogadási piacon közvetlenül jelen lévő Visa-tagnál is felmerülnek költségek, különösen az ügyfélszerzéssel kapcsolatban. Így az a díj, amelyet a tényleges szolgáltató fizet a közvetítő partnerének, főként az utóbbi által végzett ügyfélközvetítés ellenértéke.

104 Ez az érvelés nem kérdőjelezheti meg a bizottsági elemzés megalapozottságát. Ugyanis ha a megfizetett díjak egy része ténylegesen olyan költségeket is fedez, amelyek az elfogadási piacon közvetlenül tevékenykedő Visa-tagot mindenképpen terhelik, a Bizottság mégis logikusan juthatott arra a következtetésre, hogy a közvetítő partner részére fizetett díjak a teljesített közvetítői szolgáltatásokat is ellentételezik, és legalább részben olyan költségeket fedeznek, amelyekkel az elfogadási piacon közvetlenül tevékenykedő Visa-tagnak nem kell számolnia.

105 Következésképpen a Bizottság nem követett el nyilvánvaló mérlegelési hibát annak hangsúlyozásával, hogy a kártyaelfogadás névleges megállapodásokon keresztül bonyolultabb és költségesebb, mint Visa-tagként.

106 Amint a fenti 84. pontban hangsúlyoztuk: annak vizsgálata során, hogy mennyiben befolyásolják a fenti megfontolások azt a felperesi állítást, hogy a Morgan Stanley névleges megállapodás révén az említett piacra léphetett volna, azt kell figyelembe venni, hogy milyen feltételek mellett zajlik a verseny az érintett piacon.

107 Emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság két olyan tényezőt fogadott el, amelyek kedvezőek az új belépő piacra lépése szempontjából, nevezetesen az áron kívüli változók – különösen a szolgáltatás minősége – tekintetében folytatott verseny lehetőségét, és a kereskedők számára az egyszerűbb és olcsóbb szolgáltatóváltási folyamatot.

108 Ugyanakkor a Bizottság – anélkül, hogy a felperesek vitatták volna – azt is megállapította a megtámadott határozatban, hogy az érintett piac szerkezetét magas fokú koncentráció jellemezte. Így a megtámadott határozat (166)–(168) preambulumbekezdéséből következik, hogy a Bizottság rendelkezésére álló információk alapján 2003-ban két fő szolgáltató tette ki az elfogadási piac 61%-át, a négy legnagyobb szolgáltató ugyanezen piac 90%-át képviselte, a piac fennmaradó részén pedig négy szolgáltató osztozott.

A Bizottság a megtámadott határozat (169) preambulumbekezdésében hangsúlyozta az e piac megszilárdulására irányuló tendenciát, és arra a körülményre hivatkozott, hogy több közepes méretű szolgáltató kisszámú pénzügyi intézménynek és adatfeldolgozó társaságnak adta vagy engedte át kártyaelfogadási tevékenységét.

109 Hasonlóképpen a Bizottság a megtámadott határozatban megállapította, hogy az érintett piacra való utolsó belépés 1996-ra nyúlik vissza, és a Bizottság által megkérdezett pénzügyi intézmények egyike sem kívánt belépni.

110 Ezért meg kell állapítani, hogy az elfogadási piac szerkezete alapján – a Bizottság által az új belépő piacra lépése szempontjából kedvezőnek ítélt tényezők ellenére – kevéssé valószínű, hogy a Morgan Stanley az érintett piacra léphetett volna olyan névleges megállapodáson keresztül, amely már kezdettől fogva hátrányos helyzetbe hozta volna őt az említett piacon jelen lévő fő versenytársaival szemben.

111 A fentiek alapján meg kell állapítani, hogy a Bizottság következtetését – amely elutasítja azt a feltételezést, hogy a Morgan Stanley névleges megállapodáson keresztül piacra léphetett volna – kellőképpen alátámasztják azok a megfontolások, amelyek szerint nehéz közvetítő partnert találni, és a teljesség kedvéért azok is, amelyek a névleges megállapodásokkal járó bonyodalomra és járulékos költségekre vonatkoznak. A Bizottság tehát – a felperesek állításával szemben – nem alkalmazott téves jogi mércét.

112 E feltételek mellett nem kell megvizsgálni azokat a kifogásokat, amelyek a Bizottság által felhozott indokokra vonatkoznak, amelyek szerint nagy nemzetközi bankok nem alkalmaznak névleges megállapodásokat, illetve nem lehetett keresztülvinni a kártyaelfogadási és -kibocsátási tevékenységek összehangolására irányuló üzletpoltikát. Ennélfogva nem szükséges kitérni a felperesek azon állításaira sem, amelyek szerint

elfogadhatatlanok azok a bizottsági érvek, amelyek szerint állítólag a Morgan Stanley kártyaműveletek elfogadására irányuló „on-us” üzletpolitikát kívánt folytatni.

113 Az első jogalapot el kell tehát utasítani.

b) A harmadik jogalapról, amely a Morgan Stanley érintett piaci jelenlétének versenyre gyakorolt hatásain alapul

114 E jogalap keretében a felperesek először is azt róják a Bizottság terhére, hogy gazdasági és jogi szempontból téves mércét alkalmazott a vitatott magatartás versenyre gyakorolt hatásainak megítélése során, másodszor pedig alábecsülte a verseny szintjét az érintett piacon. Azon hatások bizottsági elemzését is kifogásolják, amelyekkel a Morgan Stanley érintett piacra lépése járhatott volna.

A jogalap első részéről, amely a gazdasági és jogi szempontból téves mérce alkalmazásán alapul

– A felek érvei

115 A felperesek azt róják a Bizottság terhére, hogy gazdasági és jogi szempontból téves mérce alkalmazásával, miszerint „további versenyre van lehetőség” az érintett piacon, jogi hibát vétett, miközben e verseny hatékonyságát is elismerte.

116 A felperesek arra emlékeztetnek, hogy az EK 3. cikk (1) bekezdésének g) pontja és az EK 81. cikk szerinti verseny alatt hatékony versenyt kell érteni. Következésképpen nem célja a Szerződésnek, hogy a hatékonyság szintje fölött biztosítsa a versenyt, így azzal, hogy a Morgan Stanley tagfelvételi kérelmének elutasítását ezen okból szankcionálta, a Bizottság téves mércét alkalmazott.

117 Az együttes szakvéleményre hivatkozva a felperesek úgy érvelnek, hogy a verseny természeténél fogva dinamikus folyamat, amely tehát – hatékonysági szintjétől függetlenül – mindig növelhető. Így a bizottsági elgondolás végül is arra jutott, hogy a piacon a verseny soha nem lehet hatékony.

118 A Bizottság ellenkérelmében szereplő azon állítást illetően, amely szerint a piacra lépés akadályozását mindig versenyellenesnek kell tekinteni, a felperesek mindenekelőtt hangsúlyozzák, hogy azt nem támasztja alá semmilyen ítéleti hivatkozás. Majd kifejtik, hogy ez az elemzés egyenértékű azzal, mint ha azt rónák a felperesek terhére, hogy a vitatott magatartás versenykorlátozó célú volt, jóllehet a megtámadott határozat a Morgan Stanley tagfelvétele elutasításának hatásaira hivatkozik. Végül a felperesek megjegyzik, hogy az ilyen elemzés teljesen ellentétes az ítélkezési gyakorlattal, mivel azt feltételezi, hogy az érintett piacon a verseny – a versenyszinttől függetlenül – korlátozható. Ez az elemzés ellentmondásban van a Bizottság által közzétett több dokumentummal is, különösen az [EK 81. cikk] (3) bekezdésének alkalmazásáról szóló bizottsági iránymutatásokkal (HL 2004. C 101., 97. o.). Így ezen iránymutatások 31. lábjegyzetéből kitűnik, hogy a Bizottság álláspontja is az, hogy a 81. cikk célja, hogy a fogyasztók érdekében védje a versenyt a piacon.

119 A felperesek vitatják az ellenkérelemben felhozott érvet, amely szerint az új versenytárs belépése nagyobb hatással lenne a versenyre az érintett piac egyes alszegmenseiben, mint amelyet az elfogadási piac összképe alapján várni lehetne. Kétségtelen, hogy ez

az érv szerepelt a kifogásközlésben, de miután a felperesek elutasították, a Bizottság már nem hozta fel újra a megtámadott határozatban.

120 A Bizottság cáfolja a felperesek állításait.

– A Törvényszék álláspontja

121 A felperesek a téves jogalkalmazásra vonatkozó állításukat lényegében arra alapítják, hogy egyrészről a Bizottság a megtámadott határozat (200) preambulumbekezdésében elismerte, hogy nem „elégtelen" a verseny az érintett piacon, másrészről pedig, hogy a megtámadott határozat (187) és (200) preambulumbekezdésében azt említi, hogy „további versenyre van lehetőség" az érintett piacon. A felperesek által hivatkozott együttes szakvéleményt a fenti 53. pontban említett korlátok között vesszük majd figyelembe.

122 Ezen érvek megalapozottságának vizsgálata során figyelembe kell venni a megtámadott határozatban szereplő mindazon fejtegetést, amely a vitatott magatartás EK 81. cikk (1) bekezdése szerinti versenykorlátozó hatásainak elemzéséhez kapcsolódik.

123 Ebből következik, hogy a Bizottság több tényezőre támaszkodott, amelyek egyrészről az érintett piacon fennálló tényleges verseny szintjére, másrészről pedig a potenciális versenyre vonatkoznak. Ami az első szempontot illeti, amint már említésre került a fenti 108. és 109. pontban, a Bizottság megállapította, hogy az érintett piac szerkezetét a koncentráció magas szintje és folyamatban lévő konszolidáció jellemzi.

A potenciális versennyel kapcsolatban a Bizottság a megtámadott határozat (169)–(174) preambulumbekezdésében lényegében úgy vélte, hogy az egyedül a nagybankokra, illetve a nagy nemzetközi adatfeldolgozó társaságokra korlátozódott, amelyek képesek voltak azt a méretet elérni, amely szükséges ahhoz, hogy versenytársai lehessenek a jelenlegi szolgáltatóknak. A Bizottság megjegyezte, hogy a Morgan Stanley volt az egyetlen potenciális belépő, amely kifejezte szándékát az említett piacra való belépésre.

124 Meg kell állapítani, hogy az ilyen elemzés – a felperesek állításával szemben – nem minősül jogi szempontból tévesnek.

125 Ugyanis egyrészről a fenti 68. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat alkalmazásában a verseny feltételeinek vizsgálata egy adott piacon nemcsak az érintett piacon már jelen lévő vállalkozások között fennálló tényleges versenyen alapul, hanem a potenciális versenyen is.

126 Másrészről szintén a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy az EK 81. cikk a Szerződésben foglalt többi versenyjogi szabályhoz hasonlóan nem csupán a versenytársak vagy a fogyasztók érdekeinek, hanem a piac szerkezetének, ezáltal pedig magának a versenynek a védelmére is irányul (a Bíróság C-8/08. sz., T-Mobile Netherlands és társai ügyben 2009. június 4-én hozott ítéletének [EBHT 2009., I-4529. o.] 38. pontja, valamint a C-501/06. P., C-513/06. P., C-515/06. P. és C-519/06. P. sz., GlaxoSmithKline Services és társai kontra Bizottság ügyben 2009. október 6-án hozott ítéletének [EBHT 2009., I-9291. o.] 63. pontja).

127 Következésképpen a Bizottság, miközben álláspontját az érintett piac szerkezetére, valamint arra alapította, hogy a vitatott magatartás versenykorlátozó hatásokkal járt a Morgan Stanley által képviselt potenciális versenyre, helyesen értelmezte az EK 81. cikk (1) bekezdését, így tehát nem követte el a felperesek részéről felhozott jogi hibát.

128 Ezenkívül, egész pontosan a megtámadott határozat (200) preambulumbekezdésében, amint a fenti 60–62. pontban már kiemeltük, a Bizottság csupán – a közigazgatási eljárás során a felperesek által előterjesztett érvekre válaszolva – elismeri, hogy a piaci szereplők között van bizonyos szintű verseny az érintett piacon.

129 Ugyanakkor az ilyen elismerés nem akadálya annak, hogy a vitatott magatartás a Bizottság által megállapított versenykorlátozó hatásokkal járjon.

130 Elsősorban a felperesek érvelését követve, a vitatott magatartás potenciális versenyre gyakorolt hatásainak elemzését az érintett piacon fennálló tényleges versenyszint vizsgálatához kellene kötni. Meg kell állapítani, hogy az ilyen érvelés ellentmondásba kerülne a fenti 68. pontban említett állandó ítélkezési gyakorlattal, amely azt követeli, hogy a verseny feltételeinek vizsgálata egy adott piacon ne csak az érintett piacon már jelen lévő vállalkozások között fennálló tényleges versenyen alapuljon, hanem a potenciális versenyen is.

131 Másodsorban az érintett piac sajátosságaira tekintettel a Bizottság joggal vélhette úgy, hogy új piaci szereplő belépése növelhette volna a fennálló versenyt azon a piacon, amelyet a koncentráció magas szintje jellemez. Következésképpen a megtámadott határozat (187) és (200) preambulumbekezdésében a „további versenyre van lehetőség” kifejezés használata – szemben a felperesek állításával – nem téves.

132 Ennélfogva a jogalap első részét el kell utasítani.

A jogalap második részéről, amely az érintett piacon fennálló verseny szintjének téves elemzésén alapul

– A felek érvei

133 A felperesek úgy vélik, hogy a Bizottság nyilvánvalóan alábecsülte az elfogadási piacon ténylegesen fennálló verseny intenzitását. Miközben a felperesek elismerik, hogy egyetértenek a szempontok nagy részével, amelyeket a Bizottság figyelembe vett, lényegében azt róják fel a Bizottságnak, hogy helytelenül értékelte azokat, és olyan eredményre jutott, amely nem következetes. E szempontok helyes elemzése alapján a Bizottságnak azt kellett volna megállapítania, hogy élénk verseny van az elfogadási piacon.

134 Elsősorban úgy vélik, hogy a Bizottság tévesen összpontosított az érintett piac szereplőinek számára és az e piac megszilárdulására irányuló tendenciára, mivel e mutatók önmagukban nem meghatározók a piaci verseny szintjének meghatározásában. A felperesek szerint a Bizottságnak az elemzésében inkább olyan versenymutatókra kellett volna támaszkodnia, mint a piacra lépés lehetősége, a piaci részesedések alakulása, a kereskedők által az elfogadó bankjuk részére fizetett díjak alakulása, a nem árbeli verseny és a kereskedők szolgáltatóváltásai.

135 Másodsorban a felperesek azt róják fel a Bizottságnak, hogy nem vont le minden következtetést az általuk szolgáltatott bizonyítékokból.

136 Először is úgy érvelnek, hogy a Bizottság például úgy vélte, hogy a tényleges szolgáltatók piacra lépése hozzájárul ahhoz, hogy jobban megszilárduljon a piac, mivel egyszerűen a közvetítő partnereik helyébe lépnek e piacon, miközben elismeri, hogy ezek az új piaci szereplők hozzájárulhatnak a kártyaelfogadási szolgáltatások minőségének javításához és költségeik csökkentéséhez. A felperesek ezzel kapcsolatban hangsúlyozzák, hogy még a megtámadott határozatból is kitűnik, hogy egyes tényleges szolgáltatók kártyakibocsátási tevékenységet nem végző bankokkal, illetve külföldi bankokkal társultak.

137 Másodszor a Bizottság, miközben elismerte, hogy egyes külföldi bankok beléptek az egyesült királysági elfogadási piacra, „elhanyagolhatónak" minősítve tévesen hagyta figyelmen kívül e jelenséget, pedig a rendelkezésére álló bizonyítékokból kitűnik, hogy a határokon átnyúló szolgáltatók részesedése az összforgalomból 50%-kal növekedett 2002 és 2004 között. Továbbá lényegében azt kifogásolják, hogy a Bizottság csak a határokon átnyúló szolgáltatókat érintő tényleges versenyt elemezte, így az ő tekintetükben nem vette figyelembe a potenciális versenyt.

138 Harmadszor a felperesek megjegyzik, hogy a Bizottság elismerte, hogy az érintett piacra jellemző, hogy a szolgáltatóváltás folyamata egyszerű és nem költséges, egyben előadják, hogy a Bizottságnak ebből arra a következtetésre kellett volna jutnia, hogy e könnyű szolgáltatóváltási lehetőség élénk versenyt eredményez az említett piacon már jelen lévő társaságok között.

139 Harmadsorban a felperesek azt kifogásolják, hogy a Bizottság – anélkül, hogy tájékozódott volna a verseny akkori szintjéről – arra a tapasztalati tényre hivatkozott, hogy az érintett piacra utoljára 1996-ban lépett be bank. Márpedig az együttes szakvéleményből kitűnik, hogy a verseny akkor még nem volt olyan hatékony, ami e tapasztalati tény relevanciáját kérdőjelezi meg.

140 A Bizottság vitatja a felperesek által felhozott érvek megalapozottságát, és kéri azok elutasítását.

– A Törvényszék álláspontja

141 Lényegében a felperesek úgy vélik, hogy a Bizottság az érintett piacon alábecsülte mind a tényleges, mind pedig a potenciális versenyt. Vitatják azt is, hogy megalapozottan vette-e figyelembe a Bizottság az érintett piacra való 1996-ban történt utolsó belépés versenyre gyakorolt hatásait.

142 Az érintett piacon fennálló tényleges versenyt illetően elsősorban azt kell kiemelni, hogy a Bizottság jogszerűen alapíthatta elemzését a piacon jelen lévő szereplők számára és a piac megszilárdulására irányuló tendenciára, mivel ezek az érintett piac szerkezetéhez kapcsolódó szempontok – a fenti 126. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatra tekintettel – különösképpen relevánsak.

143 Ami pedig különösen azokat a hatásokat illeti, amelyeket több tényleges szolgáltató érintett piaci jelenléte a versenyre gyakorolhat, a Bizottság a megtámadott határozat (115) preambulumbekezdésében megállapította, hogy az esetek nagy többségében a tényleges szolgáltató az elfogadási piacon tevékenykedő bank helyébe lépett. A Bizottság a megtámadott határozat (169) preambulumbekezdésében lényegében azt is hangsúlyozta, hogy a tényleges szolgáltatóként eljáró nagybankok és adatfeldolgozó társaságok jelenléte hozzájárul a piac megszilárdulásához, amennyiben többnyire átveszik a tevékenységet azon kisebb szolgáltatóktól, amelyek ki akarnak lépni e piacról.

144 Meg kell állapítani, hogy ez az elemzés nem tűnik nyilvánvalóan tévesnek, és a felperesek ezzel szemben felhozott kifogásai nem meggyőzőek. Így az a körülmény, hogy a szóban forgó tényleges szolgáltatók hozzájárulhatnak a kártyaelfogadási szolgáltatások minőségének javításához és költségeik csökkentéséhez, nincs ellentmondásban az érintett piac szerkezetén alapuló bizottsági megközelítéssel.

145 A felperesek által a kibocsátási tevékenységet nem végző bankokkal vagy külföldi bankokkal társult tényleges szolgáltatókkal kapcsolatban felhozott példákról meg kell állapítani, hogy e megállapodások általában nem eredményezték új szereplő belépését az érintett piacra, hanem megerősítették azoknak a szolgáltatóknak a helyzetét, akik már jelen voltak az említett piacon.

146 Azzal kapcsolatban, hogy a Bizottság elismerte, hogy a szolgáltatóváltás folyamata egyszerű és kevésbé költséges, elegendő emlékeztetni arra, hogy – amint már a fenti 129–131. pontban is hangsúlyoztuk – a Bizottság joggal állapíthatta meg, hogy van verseny a piaci szereplők között az érintett piacon, miközben arra a következtetésre jutott, hogy a potenciális versenytárs kizárása az EK 81. cikk (1) bekezdés értelmében versenykorlátozó hatásokkal járt.

147 Másodsorban az érintett piacon létrejövő potenciális versennyel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy a megtámadott határozat (169)–(174) preambulumbekezdésében a Bizottság az érintett piac magas szintű koncentrációjából és az ott megfigyelt konszolidációból azt a következtetést vonta le, hogy a potenciális verseny csak nemzetközi nagybankoktól vagy nagy nemzetközi adatfeldolgozó társaságoktól eredhet, amelyek képesek elérni azt a méretet, amely szükséges ahhoz, hogy versenytársai lehessenek a jelenlegi szolgáltatóknak. A Bizottság különösen azt a tényt vette figyelembe, hogy a kártyaelfogadási tevékenység végzéséhez, és ahhoz, hogy nyereségesek legyenek, a vállalkozásoknak képesnek kell lenniük arra, hogy jelentős nagyságrendű üzleti forgalmat bonyolítsanak, és számottevő méretgazdaságossági előnyt érjenek el. A Bizottság e tekintetben kiemelte, hogy a kártyaelfogadási műveletek körében alapvető

fontosságú, hogy a forgalom – az elfogadott kártyaműveletek viszonylatában – emelkedjék, mivel a szolgáltatók fő bevételét, azaz a kereskedőkre hárított díjakat az elvégzett műveletek értékének bizonyos százaléka alapján számítják.

148 A felperesek által a közigazgatási eljárás során átadott lista alapján a Bizottság megállapította, hogy a Morgan Stanley-n kívül kilenc egyesült királysági pénzügyi intézmény tekinthető potenciális versenytársnak. E bizottsági álláspontot a felperesek kifejezetten nem vitatták.

149 A felperesek kifogásai ugyanis arra vonatkoznak, hogy a Bizottság figyelmen kívül hagyta a határokon átnyúló szolgáltatóktól eredő potenciális versenyt. Ezzel kapcsolatban hangsúlyozni kell: annak ellenére, hogy nőtt a határokon átnyúló szolgáltatók részesedése 2002 és 2004 között, amire a felperesek is hivatkoznak, a megtámadott határozat (65)–(68) preambulumbekezdéséből, amelynek tartalmát nem vitatják, az következik, hogy a határokon átnyúló szolgáltatók által bevont kereskedők 2004-ben az összes bevont kereskedő 0,3%-át tették ki. E számadatot tekintve a Bizottság jogosan vélte úgy, hogy a versenyfeltételek a különböző nemzeti kártyaelfogadási piacok között Európában nem elég homogének ahhoz, hogy a határokon átnyúló kártyaelfogadás versenynyomást gyakorolhasson az érintett piacon jelen lévő szereplőkre, ebből következően pedig a potenciális verseny értékelését az Egyesült Királyság piacán jelen lévő piaci szereplők körében kell elvégezni.

150 Harmadsorban az arra vonatkozó kifogással kapcsolatban, hogy a Bizottság figyelembe vette a releváns piacra való 1996-ban történt utolsó banki belépést, elegendő hangsúlyozni, hogy nem alapul hibás érvelésen az a bizottsági megközelítés, amelynek során a megtámadott határozat meghozatalakor elemzi az érintett piacra való utolsó belépés versenyre gyakorolt hatásait.

151 Továbbá a megtámadott határozat (181) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy e belépésre árcsökkenés mellett került sor, amelynek felgyorsulásához hozzájárult e bank jelenléte is az említett piacon. Tehát tagadhatatlan a hasonlóság az akkori piaci helyzettel, amelyet a kereskedőknek számlázott díjak csökkenése jellemzett. Következésképpen egy ilyen példa azt látszik bizonyítani, hogy az a körülmény, hogy az itt ténylegesen jelen lévő vállalkozások közötti verseny miatt csökkentek az árak az érintett piacon, nem csorbítja azokat a hatásokat, amelyeket az új piaci szereplő jelenléte gyakorolhatna a versenyre ezen a piacon. A jelen eset körülményei között ez a példa különösen releváns.

152 A jogalap második részét el kell tehát utasítani.

A jogalap harmadik részéről, amely azon alapul, hogy a Morgan Stanley tagfelvételi kérelme elutasításának versenyre gyakorolt hatásait elégtelenül és tévesen elemezték

– A felek érvei

153 A felperesek előadják, hogy a Bizottság elmulasztotta azt a kötelezettségét, hogy összehasonlító módon vizsgálja egyrészről a Morgan Stanley nélküli versenyhelyzetet az érintett piacon, másrészről pedig azt a helyzetet, ha a Morgan Stanley Visa-tagságot kapott volna 2006 szeptembere előtt.

154 Az első kifogás keretében a felperesek azt róják fel a Bizottságnak, hogy jogi hibát vétett, amikor nem alkalmazta a fenti 67. pontban hivatkozott European Night Services és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben szereplő kritériumokat a Morgan Stanley piacralépési lehetőségeire, mivel megelégedett azzal az általa kijelentett szándékkal, hogy az egyesült királysági elfogadási piacra kíván lépni.

155 A felperesek a Morgan Stanley egyesült királysági elfogadási piacra való belépési lehetőségeinek bizottsági elemzését azzal az elemzéssel állítják szembe, amely a megtámadott határozatban a Discover rendszernek a bankkártyarendszerek európai piacára való potenciális belépésére vonatkozik, és amellyel kapcsolatban a Bizottság olyan hiányzó körülményekre hivatkozott, mint például a hivatalos piaci bevezetés bejelentése, amelyek igazolhatták volna a belépésre irányuló üzletpolitika folytatását. Ebben a Törvényszék T-114/02. sz., BaByliss kontra Bizottság ügyben 2003. április 3-án hozott – a megtámadott határozatban is említett – ítéletéből (EBHT 2003., II-1279. o.) eredő kritériumok szigorú alkalmazását vélik felfedezni. Azt kifogásolják, hogy a Bizottság figyelmen kívül hagyta ugyanezeket a kritériumokat, amikor annak megállapítására tett kísérletet, hogy a Morgan Stanley potenciális belépő-e az egyesült királysági elfogadási piacon.

156 Állításuk szerint a bizottsági elemzés elméleti jellege nem egyeztethető össze a vertikális korlátozásokról szóló iránymutatással (HL 2000. C 291., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 390. o.).

157 A második kifogás keretében a felperesek azt róják fel a Bizottságnak, hogy elméletének kiindulópontjaként fogadta el, hogy a Morgan Stanley, ha már egyszer Visa-taggá vált, az elfogadási piacra lépett volna pusztán az állítólagos „kitartó szándéka" alapján, amelyet a Bizottság önálló bizonyítékkal nem támasztott alá. Úgy vélik, hogy a Morgan Stanley nem azért kívánt csatlakozni a Visához, hogy kártyaelfogadásra is kiterjedő sajátos üzletpolitikát folytasson, amint a Bizottság állítja, hanem csakis a Visa kártya kibocsátási lehetőségében volt érdekelt. E tekintetben a felperesek vitatják a Morgan Stanley panaszának a bizottsági értelmezését.

158 A felperesek úgy érvelnek, hogy a Morgan Stanley kinyilvánított szándéka, hogy az elfogadási piacra lép, csak a panaszt követően, egy belső dokumentumban, az európai kereskedők bevonására vonatkozó 2002. júniusi stratégiai tervben jelent meg, amely dokumentumnak nincs bizonyító ereje. Azt is előadják, hogy a második dokumentum, amelyre a Bizottság hivatkozik, a Morgan Stanley végrehajtási terve, a tényállást közlő második levél 57. mellékletének részét képezi, és azt a fenti 42. és 44. pontban említett okokból elfogadhatatlannak kell nyilvánítani. Mindenestre nincs bizonyító ereje. A felperesek azt is felvetik, hogy a Bizottság tévedett, amikor nem vette figyelembe, hogy a Morgan Stanley – azt követően, hogy csatlakozott a Visához – nem tett lépéseket aziránt, hogy belépjen az elfogadási piacra, hanem csupán a Visa kártyák kibocsátására összpontosított, ami – a felperesek szerint – a tulajdonképpeni célja is volt.

159 A harmadik kifogásuk keretében a felperesek azt róják fel a Bizottságnak, hogy nem vizsgálta meg alaposan a Morgan Stanley belépésének az érintett piacon fennálló versenyre gyakorolt lehetséges hatásait. A Bizottság azzal kapcsolatos következtetései, hogy a Morgan Stanley belépése pozitív következményekkel járt volna a versenyre nézve, pusztán igazolatlan állítások.

160 Különösen úgy érvelnek, hogy a Morgan Stanley – tekintettel a piac sajátosságaira – nem lett volna képes arra, hogy az ezen a piacon eleve kínált szolgáltatások minőségéhez és árához értéktöbbletet adjon. Vitatják azokat a különböző szempontokat is, amelyek alapján a Bizottság a Morgan Stanley-t „hatékony, jelentős és tapasztalt szolgáltatónak" minősítette. Mindenesetre, még ha erről is lenne szó, ez semmilyen tekintetben nem különbözteti meg őt az érintett piacon már jelen lévő szolgáltatóktól. A Bizottság által felhozott szempontok közül egyik sem támasztja alá, hogy a Morgan Stanley-nek bármilyen fölénye lenne a már jelen lévő szolgáltatókkal szemben.

161 A Bizottság e kifogások elutasítását kéri.

– A Törvényszék álláspontja

162 A felperesek első kifogása, amely szerint a Bizottság téves jogi mércét alkalmazott annak megítélése során, hogy a Morgan Stanley az érintett piacra léphetett volna, lényegében a Morgan Stanley potenciális versenytársi minőségének bizottsági indokolása ellen irányul.

163 Le kell szögezni, hogy a felperesek bírálata alapvetően azon a körülményen alapul, hogy a Bizottság megelégedett a Morgan Stanley azon kinyilvánított szándékával, amely szerint az elfogadási piacra lép.

164 A felperesek hivatkoznak a „lehetséges szállító" fogalmára, amelyet a Bizottság a vertikális korlátozásokról szóló iránymutatásában határozott meg. Arra emlékeztetnek, hogy a piacra lépés puszta elméleti lehetősége nem elegendő, és a piacra lépésnek egy éven belül kell lehetségesnek lennie.

165 Elsősorban meg kell jegyezni, hogy a Morgan Stanley szándéka aziránt, hogy az érintett piacra lép, nem az egyetlen körülmény, amelyre a Bizottság a Morgan Stanley potenciális versenytársi minőségének megállapításakor támaszkodott. Ugyanis a megtámadott határozatból, különösen pedig annak (190)–(198) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy a Bizottság úgy jutott erre a következtetésre, hogy lényegében két indokcsoportra támaszkodott, amelyek valóban a Morgan Stanley érintett piacra lépési szándékára, de az ehhez szükséges képességére is vonatkoztak. Ami e második szempontot illeti, a Bizottság megállapította, hogy a Morgan Stanley nagy tapasztalattal rendelkezik a kereskedők bevonásában. A Bizottság hivatkozott arra a tapasztalatra is, amelyet a Morgan Stanley a MasterCard rendszer tagjaként a négyoldalú

hálózatra jellemző szabályokból és eljárásokból szerzett. Ezen az alapon jutott a (198) preambulumbekezdésben az alábbiakra:

„[A] kártyaelfogadási piacok koncentrációjára tekintettel […] a Morgan Stanley azon kevés nemzetközi nagybank közé tartozik, amely komoly potenciális szolgáltatónak tekinthető európai viszonylatban. Kifejezte szándékát arra, hogy az Egyesült Királyság és több EGT-tagállam kártyaelfogadási piacára is belép, valamint érdeklődést mutatott a határokon átnyúló kártyaelfogadás iránt, amely olyan terület, amely Visa-tagság nélkül szintén le volt zárva előtte."

166 Másodsorban azon jogi kritériumokkal kapcsolatban, amelyeket annak vizsgálata során kell alkalmazni, hogy a Morgan Stanley potenciális versenytárs volt-e az érintett piacon, a fenti 68. és 69. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a Bizottságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a Morgan Stanley-nek – amennyiben a Szabályt nem alkalmazzák vele szemben – valós és egyértelmű lehetősége lett volna-e arra, hogy az egyesült királysági elfogadási piacra lépjen, és ott letelepedett vállalkozásokkal versenyezzen.

167 Szintén az ítélkezési gyakorlatból következik, hogy ilyen bizonyítás nem alapulhat egyszerű feltevésen, hanem azt tényekkel vagy a releváns piac szerkezetének elemzésével kell alátámasztani (lásd ebben az értelemben a fenti 67. pontban hivatkozott European Night Services és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 142–145. pontját). Így nem lehet egy vállalkozást potenciális versenytársnak minősíteni, ha piacra lépése olyan gazdaságpolitikán alapul, amely nem megvalósítható (lásd ebben az értelemben és analógia útján a Törvényszék T-177/04. sz., EasyJet kontra Bizottság ügyben 2006. július 4-én [EBHT 2006., II-1931. o.] 123–125. pontját).

168 Ebből szükségképpen következik, hogy noha a vállalkozás piacra lépési szándéka esetleg releváns lehet annak vizsgálata során, hogy potenciális versenytársnak tekinthető-e az említett piacon, az említett piacra való belépési képessége az az alapvető szempont, amelyen e minősítésnek alapulnia kell.

169 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a potenciális verseny korlátozása, amely versenyt már a piacon kívüli vállalkozás puszta létezése is előidézheti, nem függhet annak bizonyításától, hogy e vállalkozás rövid időn belül az említett piacra szándékozik lépni. Ugyanis már a puszta létezésével is versenynyomást gyakorolhat az e piacon ténylegesen tevékenykedő vállalkozásokra, amely nyomást az váltja ki, hogy fennáll annak kockázata, hogy a piac vonzerejének növekedése esetén új versenytárs lép piacra.

170 Azon kérdést illetően, hogy figyelembe kell-e venni azokat a kritériumokat, amelyeket a Bizottság munkált ki a vertikális korlátozásokról szóló iránymutatásában, hangsúlyozni kell, hogy a jelen ügy körülményei között nem tűnik relevánsnak a felperesek hivatkozása a „lehetséges szállító" – említett iránymutatásban szereplő – fogalmára. Inkább a „potenciális versenytársnak" – az [EK]81. cikknek a horizontális együttműködési megállapodásokra való alkalmazhatóságáról szóló iránymutatásban (HL 2001. C 3., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 25. o.; a továbbiakban: együttműködési megállapodásokról szóló iránymutatás) szereplő és egyébként lényegében egyenértékű – fogalmára célszerű hivatkozni.

171 Ugyanis az együttműködési megállapodásokról szóló iránymutatás 9. lábjegyzete szerint: „[egy] cég potenciális versenytársnak tekintendő, amennyiben bizonyíték van arra, hogy megállapodás hiányában a cég képes vállalni a szükséges további beruházásokat vagy más szükséges átállási költségeket annak érdekében, hogy a relatív árak kismértékű, folyamatos emelkedése esetén beléphessen az érintett piacra, és ezt valószínűsíthetően meg is tenné". Továbbá, „[e]nnek az értékelésnek valóságos okokon

kell alapulnia, a piacra történő belépés pusztán elméleti lehetősége nem elégséges". Említésre került az is, hogy „[a] piacra történő belépésnek elég gyorsan kell megtörténnie ahhoz, hogy a lehetséges belépés fenyegetése kényszerítő tényező legyen a piaci szereplők viselkedésében", és „[e]z általában azt jelenti, hogy a belépésnek rövid időn belül kell megtörténnie." E tekintetben a Bizottság egyéves időtartamot jelöl meg, miközben hangsúlyozza, hogy „[e]gyedi esetekben azonban hosszabb időtartam is figyelembe vehető," és „[e]nnek az időtartamnak a meghatározása során mérceként a piacon már működő társaságoknak a kapacitásuk átállításához szükséges időtartam használható".

172 Meg kell állapítani, hogy ez a meghatározás a fenti 166. és 167. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatból eredő kritériumokat ismétli meg, miközben meg is magyarázza azokat. Így mivel nincs ellentmondásban a releváns ítélkezési gyakorlattal, figyelembe lehet venni annak vizsgálata során, hogy helyesen minősítette-e a Bizottság a Morgan Stanley-t potenciális versenytársnak.

173 Harmadsorban e kritériumoknak a jelen esetre való alkalmazásával kapcsolatban hangsúlyozni kell, hogy a felperesek – amint a tárgyaláson kifejezetten el is ismerték – nem vitatják a Bizottság azon álláspontját, hogy a Morgan Stanley képes az érintett piacra lépni.

174 Így a felperesek kifogásai – mivel lényegében azon alapulnak, hogy a Morgan Stanleynek állítólag nem állt szándékában, hogy az érintett piacra lépjen – főként azon álláspont ellen irányulnak, amely a fenti 166–169. pontban említett okokból nem lehet alapvető szempont annak megítélésénél, hogy megalapozott-e a Morgan Stanley potenciális versenytársi minősítése.

175 Mindenesetre nem lehet a Bizottság terhére róni, hogy figyelembe vette, hogy a vitatott magatartás hiányában a Morgan Stanley az érintett piacra léphetett volna.

176 Így elsőként, a jelen eset körülményei között nem tűnik megalapozottnak a felperesek kifogása, amely azon a körülményen alapul, hogy a Morgan Stanley nem tett semmilyen konkrét intézkedést aziránt, hogy a piacra lépjen.

177 Egyrészről, miután a Visa-tagság az elfogadási piacra való belépés szükséges előfeltételét képezte, nem lehet következtetéseket levonni abból, hogy a Morgan Stanley Visához való 2006. szeptember 22-i csatlakozása előtt nem tett olyan intézkedéseket, mint amilyen például a belépésre irányuló üzletpolitika folytatása. Ennyiben, és anélkül, hogy vizsgálni kellene, hogy a Bizottság figyelmen kívül hagyta-e a fenti 155. pontban hivatkozott BaByliss kontra Bizottság ügyben hozott ítéletben alkalmazott, a felperesek által hivatkozott kritériumokat, elegendő megjegyezni, hogy a jelen ügy körülményei eltérnek azoktól a körülményektől, amelyek ezen ítélet alapjául szolgáltak.

178 Másrészről azon körülménnyel kapcsolatban, hogy a Morgan Stanley nem tett a csatlakozását követően sem lépéseket annak érdekében, hogy belépjen az elfogadási piacra, emlékeztetni kell arra, hogy a tagságot számára több mint hat évvel azt követően adták meg, hogy ez iránt kérelmet nyújtott be. Ezért nem lehet ebből semmilyen tanulságot levonni azzal kapcsolatban, hogy mi lehetett a szándéka, vagy milyen magatartást tanúsított volna a Morgan Stanley, ha a Visa-tagságot hamarabb megkapja.

179 Másodikként, igaz ugyan, hogy a Morgan Stanley nem hivatkozott kifejezetten az elfogadási piacra a Bizottságnak címzett 2000. április 12-i panaszában, mégis legalább két tőle származó dokumentum utal az érintett piacra.

180 Egyrészről a Morgan Stanley kifejezetten hangsúlyozta a High Court of Justice elé terjesztett 2000. szeptember 27-i kérelmében, hogy a Szabály alkalmazása végeredményben megakadályozta, hogy az egyesült királysági elfogadási piacra lépjen.

181 Másrészről a Morgan Stanley-től származik az európai kereskedők bevonására vonatkozó, 2002 júniusában elfogadott stratégiai terv. Kétségtelen, hogy ennek egy több helyen törölt, nem bizalmas változatát vették át a felperesek. Azonban ebből a felperesekkel közölt dokumentumból is kitűnnek az egyesült királysági és más EGT-tagállamokbeli elfogadási piacra vonatkozó elemzés különböző szempontjai. Hasonlóképpen, ez alapján látni lehet, hogy mi lehetett volna a Morgan Stanley belépési stratégiája.

182 Az e két iratnak tulajdonítandó bizonyító erővel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy az uniós jogban érvényesülő elv a bizonyítékok szabad értékelésének elve, továbbá az előterjesztett bizonyítékok értékelése során egyetlen releváns szempont azok hitelessége (a Törvényszék T-44/00. sz., Mannesmannröhren-Werke kontra Bizottság ügyben 2004. július 8-án hozott ítéletének [EBHT 2004., II-2223. o.] 84. pontja). A bizonyíték bizonyító erejének megítélésekor elsősorban a benne foglalt információ valószínűségét kell vizsgálni. Különösen tehát az irat eredetét, készítésének körülményeit, címzettjét kell figyelembe venni, valamint meg kell vizsgálni, hogy a tartalma alapján értelmesnek és megbízhatónak tűnik-e (a Törvényszék fenti 56. pontban hivatkozott Cimenteries CBR és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 1838. pontja, valamint a T-44/02. OP., T-54/02. OP., T-56/02. OP., T-60/02. OP. és T-61/02. OP. sz., Dresdner Bank és társai egyesített ügyekben 2006. szeptember 27-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-3567. o.] 121. pontja).

183 Kétségtelen, hogy e két dokumentum a Morgan Stanley-től származik, és a közigazgatási eljárásban elfogadták őket, ami befolyásolja bizonyító erejüket is.

184 Ugyanakkor, amint a fenti 177. pontban is hangsúlyoztuk, és figyelemmel a jelen eset körülményeire, mivel a Visa-tagság az elfogadási piacra való belépés szükséges előfeltételét képezte, a Bizottság nem támaszkodhatott a belépési stratégia folytatásánál nagyobb bizonyító erejű eszközökre.

185 Ezenkívül e bizonyítékok hitelességét erősíti az a Bizottság által felhozott körülmény, hogy a Morgan Stanley más piacokon már tapasztalatot szerzett a kereskedők bevonásában.

186 Ezért a Morgan Stanley esetleges belépése az érintett piacra nem pusztán elméleti jellegű, hanem valós feltételezés. Így a Bizottság jogosan következtethetett a Morgan Stanley nyilatkozataiból az érintett piacra való belépés szándékára.

187 Miután a fentiekből egyrészről az következik, hogy a felperesek nem vitatják a Morgan Stanley érintett piacra való belépésének képességére vonatkozó bizottsági álláspontot, másrészről pedig a Morgan Stanley érintett piacra való belépésének feltételezése nem pusztán elméleti jellegű, meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor a Morgan Stanley-t potenciális versenytársnak minősítette. Az első kifogást tehát el kell utasítani.

188 E megállapítást nem vonja kétségbe az a körülmény sem, hogy a Bizottság – az együttműködési megállapodásokról szóló iránymutatásban szereplő, egyéves időtartamra hivatkozó meghatározással nyilvánvaló ellentmondásban – nem becsülte meg azt az időtartamot, amely alatt a Morgan Stanley-nek az érintett piacra kellett volna lépnie.

189 A fenti 171. pontban kifejtett meghatározás olvasatából ugyanis az következik, hogy az alapvető szempont az, hogy a piacra történő esetleges belépésnek elég gyorsnak kell lennie ahhoz, hogy nyomást gyakoroljon a piaci szereplőkre, miközben az egyéves időtartamot csak szemléltető jelleggel említik.

190 Márpedig a Bizottság a megtámadott határozat (186) preambulumbekezdésében megállapította, hogy vannak „az új belépő piacra lépése szempontjából kedvező tényezők", amelyek között szerepel az is, hogy a kereskedők számára egyszerű és kevésbé költséges a szolgáltatóváltás folyamata. Meg kell állapítani, hogy ez a körülmény – amelyet egyébként a felperesek sem vitattak, sőt fel is használták az érvelésük alátámasztására – más olyan elemekkel együtt, amelyeket a Bizottság a megtámadott határozat (193)–(198) preambulumbekezdésében annak bizonyítására felhozott, hogy a Morgan Stanley képes arra, hogy az érintett piacra lépjen, és amelyek között szerepel a kereskedők bevonásában szerzett nagy tapasztalata is, bizonyíthatja, hogy a szóban forgó piacra lépés elég gyors lehetett volna azon meghatározás értelmében, amelyet a Bizottság az együttműködési megállapodásokról szóló iránymutatásban a potenciális versenytársnak tulajdonít. Következésképpen a Bizottság elemzése nem csupán a fenti 166. és 167. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlattal van összhangban, hanem azon saját kritériumaival is, amelyeket az együttműködési megállapodásokról szóló iránymutatásban fejtett ki.

191 A felperesek második kifogását, amely szerint a Bizottság tévesen állapította meg, hogy a Morgan Stanley belépett volna az érintett piacra, a fenti 175–186. pontban kifejtett okok miatt el kell utasítani, anélkül hogy ki kellene térni arra a kérdésre, hogy elfogadható bizonyíték volt-e a Morgan Stanley végrehajtási terve, amely a tényállást közlő második levél 57. mellékletében szerepel.

192 Nem vezethet eredményre a felperesek harmadik kifogása sem, amely azon alapul, hogy a Bizottság nem alaposan vizsgálta a Morgan Stanley érintett piacra lépésének lehetséges hatásait.

193 Elsősorban hangsúlyozni kell, hogy ebben az összefüggésben a felperesek megismétlik azon álláspontjukat, amely a vitatott magatartás potenciális versenyre gyakorolt hatásainak elemzését a tényleges piaci versenyszint vizsgálatától tenné függővé. Azonban, amint már a fenti 130. pontban is hangsúlyoztuk, ez az érvelés nem fogadható el.

194 Másodsorban mindenképpen meg kell állapítani, hogy a jelen kifogás keretében kifejtett felperesi érvelés azon a tárgyi tévedésen alapul, amely szerint az érintett piacon fennálló verseny magas szintű. Amint a jelen jogalap első részére adott válaszban is hangsúlyoztuk, az a tény, hogy az érintett piacon ténylegesen jelen lévő piaci szereplők között van bizonyos szintű verseny, nem cáfolja a Bizottság azon megállapításait, hogy az érintett piacon nagyfokú a koncentráció.

195 Márpedig, tekintettel arra, hogy a piacon nagyon kevés a versenytárs, a Bizottság jogszerűen juthatott arra a következtetésre, hogy új szereplő belépése pusztán ezen okból kedvezően hathat a versenyhelyzetre, anélkül hogy bizonyítania kellett volna, hogy az új szereplőnek bármilyen fölénye lenne a már meglévő piaci szereplőkkel szemben.

196 Következésképpen értelmetlen az arra vonatkozó vita, hogy milyen képességei vannak a Morgan Stanley-nek az érintett piac szereplőihez képest, mivel a felperesek nem vitatják, hogy képes belépni az említett piacra. Ezért nem kell elemezni a felperesek azon érveit, amelyek megkérdőjelezik a Morgan Stanley tapasztalatát és képességeit.

197 El kell tehát utasítani e harmadik kifogást, ebből következően pedig teljes egészében el kell utasítani a jogalapot is.

198 A fenti megállapítások alapján a megsemmisítés iránti kérelmet el kell utasítani.

B – *A bírság törlése vagy csökkentése iránti kérelemről*

199 A felperesek elsődlegesen úgy vélik, hogy a jelen esetben a bírságkiszabás jogi és mérlegelési hibában szenved, és kérik a velük szemben kiszabott bírság törlését. Másodlagosan kérik, hogy a Törvényszék csökkentse a kiszabott bírság összegét.

1. *A negyedik jogalapról, amely szerint a bírságkiszabás tekintetében jogi és mérlegelési hibák merülnek fel*

200 E jogalap három részből tevődik össze, és elsőként az egyenlő bánásmód és a jogbiztonság elvének megsértésén, valamint az indokolás hiányán, másodikként azon kötelezettség megsértésén alapul, amely szerint a megtámadott határozatot ésszerű határidőn belül kellett volna elfogadni, harmadikként pedig azon alapul, hogy nem vették figyelembe, hogy bizonytalanság merül fel a vitatott magatartás jogellenességével kapcsolatban.

a) A jogalap első részéről, amely az egyenlő bánásmód és a jogbiztonság elvének megsértésén, valamint az indokolás hiányán alapul

A felek érvei

201 A felperesek azt vitatják, hogy a Bizottság bírságot szabott ki, pedig a Szabályt a 17. rendelet alapján közölték vele. Mindenekelőtt hangsúlyozzák, hogy a Bizottság által a bírságszámítás kiindulópontjaként választott időpont nem az [EK] 81. és az [EK] 82. cikkben meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) hatálybalépése, hanem a kifogásközlés kézhezvétele. Így a Bizottság maga is elismerte, hogy a felpereseknek eddig az időpontig jogos elvárásai voltak a bírság alóli mentességgel szemben. Majd hozzáteszik, hogy az első olyan esetről van szó, amelyben a Bizottság az 1/2003 rendelet alapján bírságot szabott ki bejelentett megállapodás vonatkozásában.

202 Továbbá az ügyért felelős tisztviselők több alkalommal is arra engedtek következtetni, hogy a jelen ügy nem olyan eset, amelyben bírságot fognak kiszabni.

203 A felperesek a velük szembeni bírságkiszabást – azt megkérdőjelezve – összevetik a Bizottság által két olyan ügyben elfoglalt állásponttal, amelyekről úgy vélik, hogy összehasonlíthatók, mégpedig a MasterCard (COMP/34.579 ügy, a továbbiakban: MasterCard-ügy) és a Groupement des cartes bancaires (COMP/38.606 ügy, a továbbiakban: GCB-ügy). A felperesek úgy érvelnek, hogy a Bizottság ezen ügyekben – arra hivatkozva, hogy a szóban forgó intézkedéseket a 17. rendelet alapján közölték vele – nem szabott ki bírságot. Egész pontosan a GCB-üggyel kapcsolatban a felperesek

lényegében azt állítják, hogy az a jelen esetnél súlyosabb volt, hiszen egyrészről nemcsak versenykorlátozó hatásról, hanem célzott versenykorlátozásról is szó volt, másrészről pedig a szóban forgó intézkedés egészen a bizottsági határozat elfogadásáig kifejtette a hatásait.

204 A felperesek azt állítják, hogy a Bizottság által az ellenkérelemben kiemelt különbségek nem felelnek meg a valóságnak.

205 A felperesek elsősorban lényegtelennek tartják azt a különbséget, hogy a MasterCard-ügyben a kifogásközlés nem említette a bírság lehetőségét. Az a lényeges kérdés, hogy milyen okból fogadott el a Bizottság a MasterCard-ügyben már a kifogásközléstől kezdve eltérő álláspontot, amely szerint önmagában amiatt, hogy sor került a bejelentésre, nem kell bírságot kiszabnia.

206 Másodsorban a felperesek cáfolják, hogy a vitatott magatartást nem közölték. Mindenekelőtt megjegyzik, hogy már a megtámadott határozatból és különösen a 312. lábjegyzetből is kitűnik, hogy közölték, hogy a Morgan Stanley-re alkalmazzák a Szabályt, és ez az a körülmény, amely igazolja a bírság alóli mentességet, amely a kifogásközlésig terjed. Ezen túlmenően a felperesek ezt az álláspontot képviselték végig a közigazgatási eljárás alatt, anélkül hogy a Bizottság ezzel kapcsolatban ellentmondott volna. Mindenesetre a felperesek végül arra emlékeztetnek, hogy 1990-ben nemcsak a Szabályt közölték, hanem azt is, hogy a Morgan Stanley-t versenytársnak minősítették. Azóta pedig a Visa belső szabályzatának Bizottsággal közölt különböző változatai mindig utaltak rá, hogy a Morgan Stanley-t a Visa versenytársának tekintik. Továbbá 2000 júliusában vagy augusztusában egy tájékoztatáskérésre adott válaszban közölték a Bizottsággal azokat az okokat, amelyek miatt a Morgan Stanley nem felelt meg a csatlakozási feltételeknek.

207 Harmadsorban a GCB üggyel való összehasonlítás tekintetében a felperesek előadják, hogy a szóban forgó intézkedés hatásai még az intézkedés megszüntetése ellenére is tovább tartottak, ami nem indokolhatja a hátrányukra alkalmazott eltérő bánásmódot. Továbbá arra figyelmeztetnek, hogy a MasterCard-ügyben a vitatott intézkedést nem szüntették meg, mégsem szabtak ki bírságot.

208 A felperesek a fentiekből egyrészt az egyenlő bánásmód elvének, másrészt pedig a jogbiztonság elvének megsértésére következtetnek. Miután a Bizottság a megtámadott határozatban ezzel kapcsolatban egyáltalán nem adott magyarázatot, a felperesek úgy érvelnek, hogy az indokolási kötelezettség is sérült.

209 A Bizottság cáfolja a felperesek állításait.

A Törvényszék álláspontja

210 A jogbiztonság elvének megsértésére alapított kifogással kapcsolatban elsősorban azt kell hangsúlyozni, hogy még akkor sem lehet eredményes a felperesek érvelése, ha elfogadnánk, hogy nem önmagában a Szabályt, hanem a vitatott magatartást kell a bejelentés tárgyának tekinteni.

211 Először is az a lehetőség, hogy a Bizottság bírságot szabhat ki olyan megállapodás tekintetében, amely a 17. rendelet szerinti bejelentés tárgyát képezte, az 1/2003 rendelet 34. cikkének (1) bekezdéséből következik, amely előírja, hogy a bejelentések a rendelet alkalmazásának napjától kezdődően hatályukat vesztik. Ebből szükségképpen az következik, hogy a 17. rendelet 15. cikkének (5) bekezdése alapján bejelentett

megállapodások tekintetében a bírság alóli mentesség megszűnik az 1/2003 rendelet hatálybalépésével. Ezért a Bizottság mindenképpen jogosult arra, hogy bírságot szabjon ki a felperesekkel szemben a vitatott magatartás – 1/2003 rendelet hatálybalépését követő – tanúsítása miatt. Márpedig a Bizottság teljesítette e kötelezettséget azzal, hogy a bírság meghatározásának kiindulópontjaként a kifogásközlés napját, 2004. augusztus 2-át, azaz az 1/2003 rendelet 2004 május 1-jei hatálybalépését követő dátumot vette figyelembe.

212 Másodszor emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság mérlegelési mozgástérrel rendelkezik a bírságösszeg megállapítása során, tekintettel arra, hogy a bírság a versenypolitika eszköze (a Törvényszék T-150/89. sz., Martinelli kontra Bizottság ügyben 1995. április 6-án hozott ítéletének [EBHT 1995., II-1165. o.] 59. pontja). E mérlegelési mozgástér szükségképpen kiterjed a bírság kiszabásának vagy mellőzésének célszerűségére (a Törvényszék T-213/95. és T-18/96. sz., SCK és FNK kontra Bizottság egyesített ügyekben 1997. október 22-én hozott ítéletének [EBHT 1997., II-1739. o.] 239. pontja).

213 Harmadszor egész pontosan az a körülmény, hogy a Bizottság a múltban nem szabott ki bírságot versenykorlátozó hatású magatartások esetén, nem akadálya annak, hogy ha a versenypolitika végrehajtásának biztosítása érdekében szükséges, bírságot szabhasson ki. Épp ellenkezőleg, a versenyszabályok hatékony alkalmazása azt kívánja, hogy a Bizottság bármikor e politika követelményeihez tudja igazítani a bírságok szintjét (lásd ebben az értelemben és analógia útján a Bíróság C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02. P–C-208/02. P. és C-213/02. P. sz., Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítéletének [EBHT 2005., I-5425. o.] 169. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

214 Végül negyedszer hangsúlyozni kell, hogy a felperesek a kifogásközlési szakasztól kezdve értesültek arról, hogy a Bizottság fontolóra vette a bírságkiszabást.

215 Következésképpen a Bizottság nem sértette meg a jogbiztonság elvét azáltal, hogy a jelen ügyben bírságot szabott ki a felperesekkel szemben.

216 Másodsorban az egyenlő bánásmód elvének állítólagos megsértésére alapított kifogással kapcsolatban a felperesek lényegében azt állítják, hogy a Bizottságnak velük szemben ugyanazt a megközelítést kellett volna alkalmaznia, mint amelyet a MasterCard és a GCB ügyekben választott.

217 Kétségtelen, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az egyenlő bánásmód és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve megköveteli, hogy az összehasonlítható helyzeteket ne kezeljék eltérően és az eltérő helyzeteket ne kezeljék ugyanúgy, hacsak objektív módon nem igazolható az ilyen bánásmód (lásd a Bíróság C-110/03. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben 2005. április 15-én hozott ítéletének [EBHT 2005., I-2801. o.] 71. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

218 Ugyanakkor a Bizottság – mérlegelési jogköre gyakorlása során – az egyes ügyek konkrét körülményei alapján dönt arról, hogy a megállapított jogsértés szankcionálása és a versenyjog hatékonyságának megőrzése végett helyénvaló-e bírságot kiszabni (a fenti 212. pontban hivatkozott SCK és FNK kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 239. pontja).

219 Feltételezve mindenesetre, hogy a Bizottság hibázott, amikor nem szabott ki bírságot a MasterCard és GCB ügyekben, a felperesek érvelése olyan, mintha a saját érdekükben hivatkoznának mások javára elkövetett jogsértésre, ami a jogszerűség elvébe ütközik (lásd a Törvényszék T-120/04. sz., Peróxidos Orgánicos kontra Bizottság 2006. november 16-án hozott ítéletének [EBHT 2006., II-4441. o.] 77. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

220 Következésképpen az egyenlő bánásmód elvének megsértésére vonatkozó kifogást el kell utasítani.

221 Harmadsorban az indokolási kötelezettség megsértésére alapított kifogással kapcsolatban az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a versenyjogi bírságok meghatározását illetően a Bizottság akkor teljesíti az indokolási kötelezettségét, ha a határozatában megjelöli azokat a mérlegelendő tényezőket, amelyek lehetővé teszik az elkövetett jogsértés súlyának és időtartamának értékelését, anélkül hogy köteles lenne azokat részletesebben kifejteni, illetve a bírság számítási módjával kapcsolatos számszerű adatokat feltüntetni (lásd a Törvényszék T-68/04. sz., SGL Carbon kontra Bizottság ügyben 2008. október 8-án hozott ítéletének [EBHT 2008., II-2511. o.] 31. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). Meg kell állapítani, hogy a felperesek terhére rótt magatartás súlyára és időtartamára vonatkozó tényezők – bár elsősorban a bírságösszeg meghatározására vonatkoznak – szintén lehetővé teszik annak megértését, hogy mely okok miatt tartotta célszerűnek a Bizottság a bírság kiszabását. Ennélfogva – mivel a megtámadott határozat a (350)–(370) preambulumbekezdésében tartalmazza a megkövetelt mérlegelendő tényezőket – a jelen kifogást el kell utasítani.

222 Végül negyedsorban, a felperesek azon hivatkozásaival kapcsolatban, amelyek szerint a Bizottság tisztviselői állítólag bizonyos kijelentéseket tettek, a felperesek beadványaiból nem úgy tűnik, hogy azt állítanák, hogy e kijelentések bármiféle jogos bizalmat keltettek aziránt, hogy nem kerül sor a birság kiszabására. Mindenesetre még ha feltételezzük is, hogy ez lenne érvelésük értelme, meg kell állapítani, hogy nem teljesülnek azok a feltételek, amelyek esetében hivatkozhatnának a bizalomvédelem elvére.

223 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ez az elv kiterjed minden jogalanyra, akiben a közösségi adminisztráció megalapozott elvárásokat keltett, értve ezalatt, hogy senki nem hivatkozhat ezen elv megsértésére a hatáskörrel rendelkező és megbízható forrásból származó pontos, feltételhez nem kötött és egybehangzó – részére a közigazgatás által adott – ígéretek hiányában (lásd a Törvényszék T-236/01., T-239/01., T-244/01–T-246/01., T-251/01. és T-252/01. sz., Tokai Carbon és társai kontra

Bizottság egyesített ügyekben 2004. április 29-én hozott ítéletének [EBHT 2004., II-1181. o.] 152. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

224 Márpedig meg kell állapítani, hogy nem lehet pontosnak, feltétlennek és egybehangzónak minősíteni azokat a kijelentéseket, amelyekre a felperesek utalnak, amit – úgy tűnik – a felperesek maguk is elismernek, hiszen a beadványaikban olyan kijelentésekre hivatkoztak, amelyek „arra engedtek következtetni", hogy a Bizottság ezt az esetet nem tekinti olyan ügynek, amelyben bírságot fog kiszabni.

225 Az előzőekre tekintettel el kell tehát utasítani a jogalap első részét.

b) A jogalap második részéről, amely azon kötelezettség megsértésén alapul, amely szerint a megtámadott határozatot ésszerű határidőben kellett volna elfogadni

A felek érvei

226 A felperesek szerint a közigazgatási eljárás több mint hétéves időtartama kimenthetetlen, és jelentős kárt okozott nekik, ami indokolja a bírság törlését. Ilyen késedelem nélkül a Bizottság a 17. rendelet alapján is elfogadhatta volna a megtámadott határozatot, aminek következtében egyáltalán nem került volna sor bírságkiszabásra. Arra emlékeztetnek, hogy a 17. rendelet 15. cikke (6) bekezdésének alkalmazásában egyedül abban az esetben lehet bejelentett megállapodás tekintetében bírságot kiszabni,

ha hivatalos határozatot hoztak a mentesség visszavonásáról. Márpedig a Bizottság nem hozott ilyen határozatot a Morgan Stanley ilyen irányú kifejezett kérelme ellenére sem.

227 Ezenkívül hangsúlyozzák, hogy a versenypolitika terén a közigazgatási eljárásokban az ésszerű határidő betartása olyan jogi alapelv, amelynek megsértése csak akkor indokolhatja valamely határozat megsemmisítését, ha az érintett vállalkozás védelemhez való jogának megsértésével járt.

228 Megítélésük szerint annak vizsgálata során, hogy az eljárás rendkívül hosszú volt-e, a teljes időtartamot figyelembe kell venni. E tekintetben a felperesek felidézik az ügy időbeli lefolyását, és előadják, hogy ebből kitűnik, hogy a Bizottság késedelme halmozódott. Többek között úgy érvelnek, hogy a panasz benyújtását követő három éven keresztül a Bizottság csak két tájékoztatáskérést küldött a részükre, a kereskedők részére viszont egyet sem.

229 A jelen közigazgatási eljárás már annál is inkább vitatható, mivel a Morgan Stanley maga kérte a Bizottság sürgős fellépését, továbbá egy egyesült királysági bíróság előtt folyamatban lévő párhuzamos eljárás is felfüggesztésre került, ami indokolta volna, hogy a jelen ügyet soron kívül kezeljék.

230 A Bizottság tagadja, hogy túlzott és indokolatlan késedelem merült volna fel a részéről tekintettel a jelen ügy összetettségére. Mindenesetre egyedül annak van jelentősége, hogy az 1/2003 rendelet 25. cikkének (1) bekezdésében foglalt elévülési időt betartotta.

A Törvényszék álláspontja

231 A versenypolitika terén a közigazgatási eljárásokban az ésszerű eljárási határidő betartása uniós jogi alapelv, amelynek a betartását a bíróságok biztosítják (a Bíróság C-105/04. P. sz., Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 21-én hozott ítéletének [EBHT 2006., I-8725. o.] 35. pontja). Ezt az elvet megerősíti az Európai Unió 2000. december 7-én Nizzában kihirdetett Alapjogi Chartája (HL C 364., 1. o.) 41. cikkének (1) bekezdése is.

232 Emlékeztetni kell arra, hogy ezen elv megsértése azzal a feltétellel eredményezi a versenyügyben folytatott közigazgatási eljárásban hozott határozat megsemmisítését, ha az a szóban forgó vállalkozások azon képességét érinti, hogy álláspontjukat megvédjék, ebből következően pedig az érintett vállalkozások védelemhez való jogának megsértését is megvalósítja (lásd ebben az értelemben a fenti 231. pontban hivatkozott Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 42. és 43. pontját).

233 Ugyanakkor a jelen esetben a felperesek nem állítják, hogy a közigazgatási eljárás időtartama sértette a védelemhez való jogukat.

234 E feltételek mellett emlékeztetni kell a 17. rendelet végrehajtása során kiszabott bírságokra alkalmazandó, az eljárások időtartamának korlátozásáról, valamint az Európai Gazdasági Közösség szállításra és versenyre vonatkozó szabályai alapján kezdeményezett szankciók végrehajtásáról szóló, 1974. november 26-i 2988/74/EGK tanácsi rendeletre (HL L 319., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 1. kötet, 61. o.) vonatkozó állandó ítélkezési gyakorlatra. E szerint mivel van olyan teljes körű szabályozás, amely részletesen meghatározza azokat a határidőket, amely alatt a Bizottság, a

jogbiztonság alapvető követelményének sérelme nélkül, bírságot szabhat ki a versenyszabályokat alkalmazó eljárásokban érintett vállalkozásokra, minden ahhoz kötődő megállapítást el kell utasítani, hogy a Bizottság köteles a bírságkiszabási hatáskörét ésszerű időn belül gyakorolni (lásd a Törvényszék T-276/04. sz., Compagnie maritime belge kontra Bizottság ügyben 2008. július 1-jén hozott ítéletének [EBHT 2008., II-1277. o.] 41. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

235 Az 1/2003 rendelet 25. cikke rögzíti az elévülési időket, és átveszi a 2988/74 rendelet vonatkozó rendelkezéseit, amelyeken a fenti 234. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat alapul.

236 Így az 1/2003 rendelet 25. cikke (1) bekezdésének b) pontja előírja, hogy a Bizottság bírságkiszabási jogkörére ötéves elévülési idő vonatkozik. E rendelet 25. cikkének (1) bekezdése szerint az elévülés a jogsértés elkövetésének napján kezdődik, illetve a folyamatos vagy ismétlődő jogsértések esetén a jogsértés megszűnésének napján kezdődik. Az elévülés ugyanakkor a 25. cikk (3), (4) és (6) bekezdése szerint megszakadhat vagy nyugodhat. Az 1/2003 rendelet 25. cikkének (5) bekezdése szerint az elévülés minden megszakadás után újrakezdődik, azonban legkésőbb azon a napon jár le, amelyen az elévülési idő kétszeresének megfelelő időszak eltelt anélkül, hogy a Bizottság bírságot vagy kényszerítő bírságot szabott volna ki.

237 Ezért a 2988/74 rendeletre vonatkozó ítélkezési gyakorlat szintén alkalmazható az 1/2003 rendelet végrehajtása során kiszabott bírságokra.

238 A jelen esetben érintett jogsértés folyamatos, és akkor szűnt meg, amikor a Morgan Stanley 2006. szeptember 22-én Visa-taggá vált. A jogsértés befejezése és a megtámadott, bírságot kiszabó határozat között eltelt idő sokkal rövidebb, mint az 1/2003 rendelet 25. cikkében előírt elévülési idő.

239 El kell tehát utasítani a jogalap második részét is.

c) A jogalap harmadik részéről, amely azon alapul, hogy nem vették figyelembe, hogy bizonytalanság merül fel a vitatott magatartás jogellenességével kapcsolatban

A felek érvei

240 A felperesek azt hozzák fel, hogy a Bizottság nem tartotta be a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló iránymutatását (HL 1998. C 9., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 171. o.; a továbbiakban: 1998. évi iránymutatás), amely a jelen esetre alkalmazandó. A felperesek arra emlékeztetnek, hogy „a vállalkozás ésszerű kétsége abban a tekintetben, hogy a versenykorlátozó magatartás valóban jogsértést valósít-e meg", olyan enyhítő körülmény, amely indokolja a bírság alapösszegének csökkentését. Lényegében – a COMP/38.096 ügyben (a továbbiakban: Clearstream-ügy) követett megközelítésre hivatkozva – úgy érvelnek, hogy olyan körülmények között, ahol tényleges jogbizonytalanság merül fel azzal kapcsolatban, hogy a vitatott magatartás jogsértést valósít-e meg, a Bizottság nem szabhat

ki bírságot. Az ügy összetettsége miatt, amelyet még a Bizottság is elismert, ugyanígy kellett volna eljárnia a jelen esetben is.

241 Elsősorban ugyanis a jelen ügy tárgyát képező kérdéssel kapcsolatban sem bizottsági határozathozatali gyakorlat, sem közösségi ítélkezési gyakorlat nem létezett, mivel az egyetlen precedenst egy egyesült államokbeli bírósági ítélet jelentette. Következésképpen annak vizsgálata során, hogy jogukban állt-e elutasítani, és adott esetben milyen feltételek mellett, a Morgan Stanley tagfelvételi kérelmét, a felpereseknek analógia útján a már létező közösségi ítélkezési gyakorlatot kellett értelmezniük. E nehézségről tanúskodik az az élénk vita, amelyet a felperesek a Bizottsággal folytattak az EK 81. cikk (1) és (3) bekezdésének alkalmazhatóságával kapcsolatban.

242 Másodsorban a felperesek lényegében azt hangsúlyozzák, hogy az a körülmény, hogy a jelen ügy versenykorlátozó hatású magatartásra vonatkozik, bonyolítja a helyzetet, és ebből következően további jogi bizonytalansággal jár. Még a Bizottság is nehézségekbe ütközött tekintettel az ügy újdonságára és összetettségére. Ezzel kapcsolatban a megsemmisítés iránti kérelmükben kifejtett érvelésükre emlékeztetnek, amely szerint a Bizottság álláspontját az érintett piacon fennálló versenyre alapozta. Utalnak arra is, hogy csak a tényállást közlő második levél szakaszában hárította el a Bizottság annak lehetőségét, hogy a Morgan Stanley névleges megállapodás útján is beléphetett volna az érintett piacra.

243 Anélkül, hogy cáfolnák a versenykorlátozó hatású magatartásért való bírságkiszabásra vonatkozó elvi hatáskört, a felperesek arra emlékeztetnek, hogy a Bizottság még soha nem szabott ki bírságot olyan ügyben, amelyben versenyellenes cél nem került megállapításra.

244 Harmadsorban a Bizottság tisztviselői jelezték a felpereseknek, hogy nem is annyira a Szabály Morgan Stanley-re való alkalmazása, hanem inkább maga a Szabály bír jelentőséggel, mivel nem elég átlátható, illetve objektív. Így a szóban forgó kifogás jellegével kapcsolatban tényleges bizonytalanság merült fel.

245 A Bizottság cáfolja, hogy a felperesek valós és alapos okkal azt hihették, hogy a Morgan Stanley tagfelvételi kérelmének elutasítása nem jelenti a közösségi jog sérelmét.

A Törvényszék álláspontja

246 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bizottság nem térhet el a saját maga számára felállított szabályoktól (lásd a Törvényszék T-7/89. sz., Hercules Chemicals kontra Bizottság ügyben 1991. december 17-én hozott ítéletének [EBHT 1991., II-1711. o.] 53. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). Amikor a Bizottság olyan iránymutatásokat fogad el, amelyek célja a Szerződés betartása mellett azon szempontok pontosítása, amelyeket mérlegelési jogköre gyakorlása során alkalmazni kíván, ezzel e jogkör önkorlátozását eredményezi, amennyiben a saját maga által felállított szabályoknak köteles megfelelni (a Törvényszék T-380/94. sz., AIUFFASS és AKT kontra Bizottság ügyben 1996. december 12-én hozott ítéletének [EBHT 1996., II-2169. o.] 57. pontja, T-214/95. sz., Vlaams Gewest kontra Bizottság ügyben 1998. április 30-án hozott ítéletének [EBHT 1998., II-717. o.] 89. pontja, valamint T-224/00. sz., Archer Daniels Midland és Archer Daniels Midland Ingredients kontra Bizottság ügyben 2003. július 9-én hozott ítéletének [EBHT 2003., II-2597. o.] 267. pontja).

247 A megtámadott határozat (350)–(370) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy a Bizottság az 1998. évi iránymutatásban szereplő módszert használta a felperesekkel szemben kiszabott bírságösszeg kiszámításához.

248 Az 1998. évi iránymutatás 3. pontja a bírság alapösszegének módosítását írja elő bizonyos enyhítő körülményektől függően, amelyek között szerepel a vállalkozás ésszerű kétsége abban a tekintetben, hogy a szóban forgó magatartás jogsértést valósít-e meg.

249 A jelen esetben a felperesek úgy vélik, hogy a vitatott magatartás jogsértő jellegével kapcsolatos bizonytalanság az volt, hogy az 1998. évi iránymutatás alkalmazása alighanem a bírság mellőzésére késztette volna a Bizottságot.

250 Annak megállapítása során, hogy a Bizottságnak alkalmaznia kellett volna-e a felperesekre az ésszerű kétség felmerülésén alapuló enyhítő körülményt, sőt adott esetben – amint a jelen jogalap keretében a felperesek állítják – nem kellett volna bírságot kiszabnia, azt kell vizsgálni, hogy a felpereseknek ésszerűen tudatában kellett-e lenniük az EK 81. cikk megsértésének (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-259/02–T-264/02. és T-271/02. sz., Raiffeisen Zentralbank Österreich és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2006. december 14-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-5169. o.] 503. pontját).

251 Meg kell állapítani, hogy a bírság nem a jogsértés teljes időszakára, hanem csak a kifogásközlés napjától került kiszabásra.

252 Márpedig a Bizottság ebben a dokumentumban fogalmazta meg a vitatott magatartással kapcsolatos kifogásait, kifejtve azokat az okokat, amelyek miatt úgy ítélte meg, hogy e magatartás az EK 81. cikkbe ütközik. Így ezen időponttól kezdve a felperesek nem állíthatják, hogy nem voltak tudatában az EK 81. cikk megsértésének (lásd ebben az értelemben és analógia útján a Törvényszék T-219/99. sz., British Airways kontra Bizottság ügyben 2003. december 17-én hozott ítéletének [EBHT 2003., II-5917. o.] 314. pontját).

253 E tekintetben jelentős különbség mutatkozik a felperesek által hivatkozott Clearstream-ügyhöz képest, amelyben a vitatott magatartásokat már a kifogásközlés megküldése előtt abbahagyták.

254 Ezért hatástalanok a felperesek érvei az állítólagos korábbi határozathozatali gyakorlat vagy az ügy összetettsége vonatkozásában, mivel azok legfeljebb csak azt bizonyíthatják, hogy ésszerű kétség merült fel a kifogásközlés előtt, azaz olyan időszakban, amelyet nem is vettek figyelembe a bírságösszeg számítása során.

255 Végül nincs hatása annak a körülménynek sem, hogy a Bizottság egyes, a megtámadott határozatban említett érvei nem szerepeltek a kifogásközlésben, mint például az, hogy névleges megállapodáson keresztül nem lehet kellőképpen hozzáférni az érintett piachoz. Ugyanis a kifogásközlésben szereplő információk önmagukban is elegendők voltak ahhoz, hogy eloszlassák a felperesek ésszerű kétségét a vitatott magatartás jogsértő jellegével kapcsolatban.

256 El kell tehát utasítani a harmadik részt, ebből következően pedig teljes egészében el kell utasítani a jogalapot is.

2. *Az ötödik jogalapról, amely szerint a bírságösszeg számításával kapcsolatban jogi és mérlegelési hibák merülnek fel*

257 E jogalap keretében a felperesek elsőként a bírság kiindulási összegének meghatározása vonatkozásában elfoglalt bizottsági álláspontot, másodikként az enyhítő körülmények mellőzését, harmadikként pedig a jogsértés időtartamát vitatják.

a) A jogalap első részéről, amely a bírság kiindulási összegének meghatározására vonatkozik

258 A felperesek elsődlegesen a jogsértés „súlyosnak” minősítését, másodlagosan pedig a 8,5 millió eurós kiindulási összeg megállapítását vitatják.

A jogsértés jellegéről

– A felek érvei

259 A felperesek szerint a velük szemben felrótt jogsértést az 1998. évi iránymutatásra tekintettel „enyhének” kellett volna minősíteni. Feltéve, hogy hatást gyakorolt a piacra, ennek nem volt olyan gazdasági kihatása, mint amelyet a Bizottság tulajdonít neki, mivel a jogsértés egy nagyon sajátos piacon, egyetlen tagállamban, egyetlen gazdasági szereplőt érintett.

260 Úgy érvelnek, hogy még ha a potenciális kihatás elegendő is ahhoz, hogy megállapítást nyerjen az EK 81. cikk megsértése, a bírságösszeg számítását illetően a Bizottságnak bizonyítékokkal alátámasztva kell igazolnia a tényleges piaci kihatást. A jelen esetben a Bizottság elismerte, hogy nem számszerűsítette a tényleges kihatást, és arra csak a jogsértéssel kapcsolatos megállapításokból következtetett.

261 A Bizottság úgy véli, hogy nem vétett hibát a jogsértés minősítése tekintetében.

– A Törvényszék álláspontja

262 A Bizottság a megtámadott határozatban több tényezőre alapozva minősítette „súlyosnak” a szóban forgó jogsértést.

263 A Bizottság mindenekelőtt arra emlékeztet a megtámadott határozat (358)–(359) preambulumbekezdésében, hogy a Morgan Stanley-t nemcsak a Visa kártyák kínálatában akadályozták, hanem általában a hitelkártyák és a halasztott fizetésű betéti kártyák elfogadására irányuló szolgáltatások kínálatában is.

264 Majd a Bizottság úgy vélte, hogy a jogsértés ténylegesen kihatott a versenyre. Miközben a megtámadott határozat (357) preambulumbekezdésében elismerte, hogy nem lehetett pontosan felmérni ezt a kihatást, a Bizottság a vitatott magatartás tanúsításából azt a következtetést vonta le, hogy „kellően valószínű, hogy a jogsértés nagy hatást gyakorolt a piacra”. A megtámadott határozat (360) preambulumbekezdésében a Bizottság több olyan tényezőre is utalt, amelyre a jogsértés megállapítása során támaszkodott.

265 A Bizottság végül a megtámadott határozat (364) preambulumbekezdésében arra a körülményre hivatkozott, hogy a korlátozás az Egyesült Királyságot érintette, amely a bankkártyák szempontjából jelentős piacnak számít.

266 Emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a jogsértés súlyát számos tényező alapján kell meghatározni, mint például az ügy sajátos körülményei, háttere és a bírságok elrettentő hatása, amelyekre vonatkozóan a Bizottság mérlegelési jogkörrel rendelkezik (a Törvényszék T-69/04. sz., Schunk és Schunk Kohlenstoff-Technik kontra Bizottság ügyben 2008. október 8-án hozott ítéletének [EBHT 2008., II-2567. o.] 153. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

267 Amint már hangsúlyoztuk a fenti 247. pontban, a Bizottság az 1998. évi iránymutatásban szereplő módszert használta a felperesekkel szemben kiszabott bírságösszeg kiszámításához.

268 Az 1998. évi iránymutatás 1.A. pontjának első bekezdése szerint a jogsértés súlyosságának megállapításánál figyelembe kell venni a jogsértés jellegét, a piacra gyakorolt tényleges hatását, ha ez a hatás mérhető, valamint az érintett földrajzi piac méretét.

269 Az enyhe és a súlyos jogsértések 1998. évi iránymutatásban szereplő leírásából kitűnik, hogy ezek alapvetően a versenyre gyakorolt kihatásukban és hatásaik földrajzi kiterjedésében különböznek. Ugyanis a súlyos jogsértések leírása szerint „ezek többnyire [az enyhe jogsértésekkel] azonos típusú horizontális vagy vertikális, azonban szigorúbban alkalmazott, szélesebb piaci kihatással bíró, a közös piac kiterjedt területeit befolyásoló korlátozások". Az „enyhe" jogsértések a leírás szerint „korlátozott piaci kihatással [járnak,] és kizárólag a Közösség piacának jelentős, de viszonylag korlátozott részét [érintik]".

270 Elsősorban a jogsértés piaci kihatásával kapcsolatban a felperesek azt róják fel, hogy a Bizottság nem bizonyította annak ténylegességét. Arra is hivatkoznak, hogy az legfeljebb korlátozott lehet.

271 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a jogsértés piacra gyakorolt tényleges hatásának értékelése során a Bizottságnak figyelembe kell vennie, hogy milyen lett volna a verseny a jogsértés nélkül (lásd a Törvényszék T-73/04. sz., Carbone Lorraine kontra Bizottság ügyben 2008. október 8-án hozott ítéletének [EBHT 2008., II-2661. o.] 83. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

272 A megtámadott határozat (357) preambulumbekezdésében a Bizottság hangsúlyozta:

„Nem lehet ugyan pontosan felmérni a piacra gyakorolt tényleges hatást, de a Morgan Stanley-t kizáró döntést végrehajtották, így kellően valószínű, hogy a jogsértés nagy hatást gyakorolt a piacra."

273 Kétségtelen, hogy téves az az érvelés, amely gépiesen okozati összefüggést talál a versenyellenes magatartás tanúsítása és piaci kihatások között (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-30/05. sz., Prym és Prym Consumer kontra Bizottság ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítéletének [az EBHT-ban nem tették közzé] 109. és 110. pontját).

274 Ugyanakkor a megtámadott határozat (358)–(360) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy a Bizottság e tekintetben is két érvcsoportra támaszkodik, egyrészről arra, hogy a vitatott magatartás azt eredményezte, hogy nem csupán a Visa kártyák tekintetében, hanem abban is akadályozták a Morgan Stanley-t, hogy valamennyi kártya tekintetében elfogadási szolgáltatásokat kínáljon, másrészről pedig azokra a kedvező hatásokra hivatkozik, amelyekkel a Morgan Stanley érintett piaci jelenléte járhatott volna.

275 Márpedig elsőként a felperesek nem vitatják, hogy a vitatott magatartás tényleg azt eredményezte, hogy nem csupán a Visa kártyák tekintetében, hanem abban is akadályozták a Morgan Stanley-t, hogy valamennyi kártya tekintetében elfogadási szolgáltatásokat kínáljon.

276 Másodikként a megsemmisítés iránti kérelem vizsgálata során megállapításra került, hogy nem jogsértő a vitatott magatartás versenykorlátozó hatásaira, azaz a tényleges

és potenciális versenyszintre, a Morgan Stanley potenciális versenytársi minőségére és az érintett piacra való belépési szándékára vonatkozó bizottsági álláspont.

277 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (174) preambulumbekezdésében kiemelte, hogy valamennyi, potenciális versenytársnak tekintett pénzügyi intézményt megkérdezte arról, hogy szándékában állt-e belépni az érintett piacra, és ebből megállapította, hogy a Morgan Stanley volt az egyetlen potenciális versenytárs, amely kifejezte szándékát az említett piacra való belépésre.

278 Ezért a Bizottság – azáltal, hogy e körülmények alapján arra a következtetésre jutott, hogy a vitatott magatartás jelentős hatást gyakorolt a piacra – nem követett el nyilvánvaló mérlegelési hibát.

279 Másodsorban a vitatott magatartás hatásainak földrajzi kiterjedésére irányuló bizottsági vizsgálattal kapcsolatban a felperesek úgy vélik, hogy a Bizottságnak a jogsértést inkább „enyhének" kellett volna minősítenie, mivel a vitatott magatartás csak az egyesült királysági piacot érintette.

280 Emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti méretű földrajzi piac a közös piac lényeges részét képezi (lásd a Törvényszék T-49/02–T-51/02. sz., Brasserie nationale és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. július 27-én hozott ítéletének [EBHT 2005., II-3033. o.] 176. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

281 A megtámadott határozat (362) preambulumbekezdésében a Bizottság arra a körülményre hivatkozott, hogy „az Egyesült Királyság a bankkártyák szempontjából jelentős piacnak számít”. Márpedig e piac gazdasági jelentőségére is figyelemmel, amelyet egyébként a felperesek sem vitattak, a Bizottság joggal ítélhette úgy, hogy az érintett piac a „közös piac [1998. évi iránymutatás értelmében vett] kiterjedt területének” minősül.

282 A fentiek alapján el kell tehát utasítani a jogsértés jellegére vonatkozó felperesi kifogásokat.

A bírság kiindulási összegéről

– A felek érvei

283 A felperesek szerint a Bizottság által elfogadott 8,5 millió eurós kiindulási összeg aránytalan, indokolása pedig hiányos. Így a Bizottságnak a kiindulási összeget úgy kellett volna megállapítania, hogy az 1998. évi iránymutatásban a súlyos jogsértésekre előírt büntetési keret alsó részébe essen, tekintettel a jogsértés hatására, és arra a tényre, hogy versenykorlátozó hatású magatartásról van szó, valamint figyelembe véve a saját bírságkiszabási gyakorlatát is. Úgy érvelnek, hogy még ha a Bizottság jogosult is eltérni saját korábbi bírságkiszabási gyakorlatától, az 1998. évi iránymutatást kell alkalmaznia, és meg kell jelölnie a megállapított számadatokat alátámasztó, objektíven igazolható indokokat.

284 A felperesek válaszukban hangsúlyozzák, hogy az a körülmény, hogy a Bizottság számos korábbi határozatában egyező kiindulási összeget alkalmazott, a jelen ügyben érintett összeg aránytalanságát mutatja, miután az e határozatok tárgyát képező magatartások sokkal súlyosabb versenyjogsértéseket valósítottak meg.

285 A Bizottság úgy véli, hogy a kiindulási összeg nem aránytalan, és a határozatot jogilag megkövetelt módon indokolta.

– A Törvényszék álláspontja

286 Elsősorban el kell utasítani azt a kifogást, amely az indokolás hiányán alapul, miszerint a Bizottság nem jelölte meg azokat az okokat, amelyek miatt a felperesekkel szemben kiszabott bírság kiindulási összegét 8,5 millió euróban állapította meg.

287 Kétségtelen, hogy a megtámadott határozat nem tartalmaz pontos indokolást a kiindulási összeg meghatározása tekintetében, mivel a Bizottság a megtámadott határozat (353) preambulumbekezdésében csupán azokra az okokra utalt, amelyek miatt a jogsértést súlyosnak minősítette.

288 Ugyanakkor meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem volt köteles magyarázatot adni e tekintetben. Ugyanis, amint már a fenti 221. pontban is hangsúlyoztuk, az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a versenyjogsértésekkel kapcsolatos bírságok meghatározását illetően a Bizottság akkor teljesíti az indokolási kötelezettségét, ha a határozatában megjelöli azokat a mérlegelendő tényezőket, amelyek lehetővé teszik

az elkövetett jogsértés súlyának és időtartamának értékelését, anélkül hogy köteles lenne azokat részletesebben kifejteni.

289 Ezért a Bizottság nem volt köteles kifejteni azokat az okokat, amelyek miatt a bírság kiindulási összegét pontosan 8,5 millió euróban állapította meg. Így a megtámadott határozat indokolása nem hiányos e tekintetben.

290 Másodsorban ezen összeg állítólagos aránytalanságát illetően emlékeztetni kell arra, hogy az 1998. évi iránymutatás az „enyhének" minősülő jogsértések esetén a kiindulási összeget 1 millió és 20 millió euró között határozza meg.

291 Az 1998. évi iránymutatás 1.A. pontjának harmadik, negyedik és ötödik bekezdése így szól:

„Ezeken a kategóriákon belül – és főleg a súlyos és különösen súlyos jogsértések esetében – a bírság javasolt mértéke lehetővé fogja tenni a vállalkozások differenciált kezelését az elkövetett jogsértés jellege szerint.

Figyelembe kell még venni, hogy a jogsértők milyen tényleges gazdasági lehetőségekkel rendelkeznek ahhoz, hogy más piaci szereplőknek, különösen a fogyasztóknak kárt okozzanak, és a bírságot olyan nagyságrendű összegben kell megállapítani, amely biztosan kellően elrettentő erővel bír.

Általában az a tény is figyelembe vehető, hogy a nagyvállalkozások rendszerint olyan jogi és gazdasági ismeretekkel, valamint infrastruktúrával rendelkeznek, amely lehetővé teszi számukra annak könnyebb felismerését, hogy jogsértő magatartást folytatnak, és tudatában legyenek annak, hogy a versenyjog alapján ebből rájuk nézve milyen következmények származnak."

292 Így, mivel a felperesek nem kérdőjelezik meg az 1998. évi iránymutatás jogszerűségét, a fenti 291. pontban említett kritériumok alapján kell megvizsgálni, hogy a Bizottság által meghatározott kiindulási összeg arányos-e, vagy sem.

293 Márpedig tekintettel egyrészről a felperesek gazdasági jelentőségére, másrészről pedig annak szükségességére, hogy meg kell tartani a bírság elrettentő erejét, nem tűnik nyilvánvalóan aránytalannak a 8,5 millió eurós összeg, amely az 1998. évi iránymutatásban a súlyos jogsértésekre előírt büntetési tétel alsó felére esik.

294 Így a jogalap első részét el kell utasítani.

b) A jogalapnak az enyhítő körülményekre vonatkozó második részéről

A felek érvei

295 A felperesek előadják, hogy a vitatott magatartás jogsértő jellegével kapcsolatban felmerült bizonytalanságot legalább enyhítő körülménynek kellett volna minősíteni. A Bizottságnak emiatt sem szabadott volna a jogsértés időtartama címén növelnie

a bírságot. A felperesek azt is felróják, hogy a Bizottság nem vette figyelembe, hogy egyrészről javaslatot tettek a Szabály módosítására, majd ténylegesen is módosították azt, másrészről pedig a közigazgatási eljárás alatt megállapodást kötöttek a Morgan Stanley-vel. Végül pedig a Bizottság ügykezelési késedelme is indokolta volna legalábbis a bírság csökkentését.

296 A Bizottság úgy véli, hogy jogosan nem vett figyelembe semmilyen enyhítő körülményt. Különösen a Szabály módosításának valóságtartalmát cáfolja, miután azt csupán olyan értékelési szempontokkal egészítették ki, amelyeket egyáltalán nem alkalmaztak a Morgan Stanley-re.

A Törvényszék álláspontja

297 Elsősorban a fenti 250–255. pontban kifejtett okok miatt el kell utasítani azt a kifogást, amely szerint a vitatott magatartás jogsértő jellegével kapcsolatban felmerült bizonytalanságot enyhítő körülményként kellett volna figyelembe venni. Emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy a Bizottság a bírságot a kifogásközléssel kezdődő időszak alapján számította ki. Márpedig ezen időponttól kezdve a felpereseknek már nem lehetett ésszerű kétsége a vitatott magatartás jogsértő jellegét illetően.

298 Másodsorban a fenti 231–238. pontban kifejtett okok miatt nem lehet eredményes azon kifogás, amely szerint az ügykezelés során tanúsított bizottsági késedelem szintén indokolta volna a bírság csökkentését, mivel az az időköz, amely a jogsértés

meszűnte és a megtámadott határozat közé esik, rövidebb, mint az 1/2003 rendelet 25. cikkében szereplő elévülési idő.

299 Harmadsorban a Morgan Stanley-vel kötött megállapodásra és az utóbbi Visa-taggá válására való hivatkozással kapcsolatban rögzíteni kell, hogy ezzel az eljárással a felperesek a velük szemben felrótt jogsértésnek vetettek véget több évvel azt követően, hogy a Bizottság figyelmeztette őket magatartásuk jogsértő jellegéről. Következésképpen jogszerű, hogy a Bizottság ezen okból nem csökkentette a felperesekkel szemben a bírság összegét.

300 Negyedsorban a felperesek szintén tévesen hivatkoznak arra, hogy a Bizottságnak figyelembe kellett volna vennie azt a körülményt, hogy a felperesek a közigazgatási eljárás során módosították a Szabályt.

301 Kétségtelenül igaz, hogy a felperesek 2006. május 24-én módosították a Szabályt. E módosítást a bizottsági kifogásközlésben a felpereseknek címzett bizottsági kifogások egyikére adott válasznak lehet tekinteni, amely kifogásközlés a 247. és 248. pontjában hangsúlyozta, hogy a Szabály megfogalmazása alkalmas a hátrányosan megkülönböztető alkalmazásra, különös tekintettel arra, hogy az abban szereplő „versenytárs" fogalma nem kellően objektív és pontos. Meg kell állapítani azt is, hogy a Szabály e módosítása után elfogadott, megtámadott határozat nem ismétli meg ezt a bírálatot.

302 Ugyanakkor a Bizottság nem volt köteles arra, hogy a Szabály e módosítását enyhítő körülményként kezelje, és csökkentse a felperesekkel szemben a bírság összegét.

303 Azt ugyanis, hogy az 1998. évi iránymutatás 3. pontjában szereplő enyhítő körülmény címén helyénvaló-e a bírság esetleges csökkentése, valamennyi releváns körülmény átfogó értékelése alapján kell megállapítani. Mivel a bírságkiszabási iránymutatásból hiányzik az az előírás, hogy a Bizottság köteles figyelembe venni az enyhítő körülményeket, meg kell állapítani, hogy a Bizottság megőrzött bizonyos mértékű mérlegelési

mozgásteret ahhoz, hogy átfogó módon értékelhesse a bírságösszeg enyhítő körülmény címén való esetleges csökkentésének mértékét (a fenti 182. pontban hivatkozott Mannesmannröhren-Werke kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 275. pontja).

304 Márpedig, amennyiben a vitatott magatartás nem is annyira a Szabályra, mint inkább a Szabály Morgan Stanley-ra való alkalmazására vonatkozott, amit a felperesek maguk is elismernek, és mivel e tagfelvételi kérelem elutasítása még a kifogásközlést követően több mint két évig tartott, a Bizottság jogszerűen hagyta figyelmen kívül a Szabály felperesek általi módosítását, amelyre egyébként is csak a közigazgatási eljárás elég késői szakaszában került sor.

305 Így el kell utasítani a jogalap második részét.

c) A jogalapnak a jogsértés időtartamára vonatkozó harmadik részéről

A felek érvei

306 A felperesek vitatják a jogsértés kezdő és befejező időpontjára vonatkozó bizottsági megállapítást. Úgy vélik, hogy a jogsértés legfeljebb hét hónapig, 2005 augusztusa és 2006 februárja között állt fenn. Ennélfogva a Bizottságnak nem lett volna szabad a bírságot az időtartam jogcímén növelnie.

307 A felperesek elsősorban úgy vélik, hogy a jogsértés nem kezdődött el 2005 augusztusa előtt. Arra a körülményre hivatkoznak, hogy az érintett piacra való belépéshez konkrét végrehajtási terv elfogadása szükséges. Mivel egyrészről a végrehajtási tervre vonatkozó első bizonyíték 2005. május 20-án kelt, másrészről egy ilyen terv tényleges megvalósítása általában három hónapot igényel, a Morgan Stanley 2005 augusztusa előtt nem léphetett volna be az érintett piacra.

308 Ezért a Bizottság tévesen véli úgy, hogy a jogsértő magatartás kezdő időpontja a 2000. március 22-i piaclezárásra nyúlik vissza. A felperesek cáfolják, hogy a Morgan Stanley-nek 1998 óta valóban szándékában állt belépni az elfogadási piacra. E szándék fennállását alátámasztó állítólagos bizonyítékok valójában csak a kártyakibocsátási piacra vonatkoznak. A felperesek ezenkívül azt róják fel, hogy a Bizottság nem elemezte az általuk előterjesztett bizonyítékokat, noha azok azt igazolják, hogy nem állt szándékában a Morgan Stanley-nek, hogy az érintett piacra lépjen.

309 Másodsorban, amennyiben a Bizottság a jogsértés időtartamának meghatározása során a Morgan Stanley kártyaelfogadási tevékenység végzésére irányuló állítólagos kitartó szándékára hivatkozik, a felperesek előadják, hogy a Bizottságnak bizonyítania kell, hogy e szándék a jogsértés teljes időtartama alatt fennállt. Márpedig a megtámadott határozat e szándékkal kapcsolatban a 2005 májusa és 2006. szeptember 22. közötti időszak tekintetében a legcsekélyebb bizonyítékot sem említi. Következésképpen a Bizottság nem teljesítette azon kötelezettségeit, amelyeket a Törvényszék a T-43/92. sz., Dunlop Slazenger kontra Bizottság ügyben 1994. július 7-én hozott ítélet (EBHT 1994., II-441. o.) 79. és 80. pontjában fejtett ki. Mindenesetre a Bizottságnak azt kellett volna megállapítania, hogy a jogsértés 2006 februárjában befejeződött, amikor megkezdődtek a Morgan Stanley csatlakozásáról szóló tárgyalások, mivel utóbbi ezek alkalmával egyáltalán nem nyilvánította ki szándékát az elfogadási piacra való belépésre.

310 Azon bizottsági válasszal kapcsolatban, amely szerint önmagában a Visa-tagság a kártyaelfogadásra jogosít, a felperesek hangsúlyozzák, hogy téves a Bizottság érvelése. A lényeges kérdés az, hogy szándékában állt-e, vagy sem a Morgan Stanley-nek, hogy az érintett piacra lépjen. Ezért rendkívül fontos szempont, hogy a Morgan Stanley a csatlakozási tárgyalások során nem kívánt nyilatkozni a felperesek ez irányú kérdéseire. A felperesek továbbá arra emlékeztetnek, hogy a Morgan Stanley a csatlakozását követően nem lépett be az érintett piacra.

311 A Bizottság úgy véli, hogy nem vétett hibát a jogsértés kezdő és befejező időpontjának meghatározása során.

A Törvényszék álláspontja

312 A felperesek lényegében azt állítják, hogy a jogsértés időtartamának meghatározása téves annyiban, amennyiben a Bizottság által meghatározott teljes időszakban a Morgan Stanley-nek nem állt végig szándékában, hogy belépjen az érintett piacra. Azt is felvetik, hogy a Bizottság nem vonta le azt az időszakot, amely az érintett piacra lépéssel együtt jár.

313 Ugyanakkor, amint a megsemmisítés iránti kérelem vizsgálata során hangsúlyoztuk, a Bizottság jogosan ítélte úgy, hogy a Morgan Stanley potenciális versenytárs volt az érintett piacon. Ezért a vitatott magatartás vele szemben versenykorlátozó hatásokkal járt addig, amíg az említett piac lezárása tartott. Így a Bizottság jogosan állapított meg olyan jogsértést, amelynek időtartama megegyezik azzal az időszakkal, amely alatt a Morgan Stanley-vel szemben a Visa-tagfelvételi kérelmet elutasították. Mivel ez az elutasítás 2000. március 22-től a Morgan Stanley 2006. szeptember 22-i

csatlakozásáig tartott, e két időpont között a versenyjog folyamatos megsértésére került sor. A Bizottság tehát nem tévedett a jogsértés kezdő és befejező időpontjának meghatározásában.

314 Következésképpen egyáltalán nem merül fel kétség a jogsértés pontos időtartamával kapcsolatban. Ebből a szempontból a jelen ügy különbözik attól az ügytől, amely a fenti 309. pontban említett, a felperesek által hivatkozott Dunlop Slazenger kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 79. és 80. pontjának alapjául szolgált.

315 El kell tehát utasítani a jogalap harmadik részét, ebből következően pedig teljes egészében el kell utasítani a jogalapot is.

316 Az előzőek összességére tekintettel a jelen keresetben előterjesztett valamennyi kérelmet el kell utasítani.

A költségekről

317 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a alapján a Törvényszék a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A felpereseket, mivel pervesztesek lettek, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján

A TÖRVÉNYSZÉK (ötödik tanács)

a következőképpen határozott:

1) A Törvényszék a keresetet elutasítja.

2) A Törvényszék a Visa Europe Ltd-et és a Visa International Service-t kötelezi a költségek viselésére.

Jaeger Vadapalas Prek

Kihirdetve Luxembourgban, a 2011. április 14-i nyilvános ülésen.

Aláírások

Tartalomjegyzék

A jogvita alapját képező tényállás ..... II - 1741

A megtámadott határozat ..... II - 1745

A – A releváns piac meghatározása ..... II - 1745

B – A felrótt magatartás ..... II - 1746

C – Az EK 81. cikk alkalmazása ..... II - 1747

D – Bírságszámítás ..... II - 1749

Eljárás ..... II - 1750

A felek kérelmei ..... II - 1751

A jogkérdésről ..... II - 1752

A – A megtámadott határozat megsemmisítése iránti kérelemről ..... II - 1752

1. Előzetes kérdések ..... II - 1753

a) Egyes érveknek és egy dokumentumnak az elfogadhatóságáról ..... II - 1753

b) A keresetlevél egyik mellékletének elfogadhatóságáról ..... II - 1754

2. A felperesek védelemhez való jogának megsértésére alapított, második jogalapról ..... II - 1756

a) A felek érvei ..... II - 1756

b) A Törvényszék álláspontja ..... II - 1757

3. A vitatott magatartás versenykorlátozó jellegét kifogásoló, első és harmadik jogalapról ..... II - 1759

a) Az első jogalapról, amely szerint a Bizottság nem vette figyelembe azt a lehetőséget, hogy a Morgan Stanley névleges megállapodáson keresztül is az érintett piacra léphetett volna ..... II - 1762

A felek érvei ..... II - 1762

A Törvényszék álláspontja ..... II - 1764

b) A harmadik jogalapról, amely a Morgan Stanley érintett piaci jelenlétének versenyre gyakorolt hatásain alapul ..... II - 1772

A jogalap első részéről, amely a gazdasági és jogi szempontból téves mérce alkalmazásán alapul ..... II - 1772

– A felek érvei ..... II - 1772

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 1774

A jogalap második részéről, amely az érintett piacon fennálló verseny szintjének téves elemzésén alapul ..... II - 1777

– A felek érvei ..... II - 1777

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 1779

A jogalap harmadik részéről, amely azon alapul, hogy a Morgan Stanley tagfelvételi kérelme elutasításának versenyre gyakorolt hatásait elégtelenül és tévesen elemezték ..... II - 1782

– A felek érvei ..... II - 1782

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 1785

B – A bírság törlése vagy csökkentése iránti kérelemről ..... II - 1794

1. A negyedik jogalapról, amely szerint a bírságkiszabás tekintetében jogi és mérlegelési hibák merülnek fel ..... II - 1794

a) A jogalap első részéről, amely az egyenlő bánásmód és a jogbiztonság elvének megsértésén, valamint az indokolás hiányán alapul ..... II - 1795

A felek érvei ..... II - 1795

A Törvényszék álláspontja ..... II - 1797

b) A jogalap második részéről, amely azon kötelezettség megsértésén alapul, amely szerint a megtámadott határozatot ésszerű határidőben kellett volna elfogadni ..... II - 1801

A felek érvei ..... II - 1801

A Törvényszék álláspontja ..... II - 1803

c) A jogalap harmadik részéről, amely azon alapul, hogy nem vették figyelembe, hogy bizonytalanság merül fel a vitatott magatartás jogellenességével kapcsolatban ..... II - 1805

A felek érvei ..... II - 1805

A Törvényszék álláspontja ..... II - 1807

2. Az ötödik jogalapról, amely szerint a bírságösszeg számításával kapcsolatban jogi és mérlegelési hibák merülnek fel ..... II - 1809

a) A jogalap első részéről, amely a bírság kiindulási összegének meghatározására vonatkozik ..... II - 1810

A jogsértés jellegéről ..... II - 1810

– A felek érvei ..... II - 1810

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 1811

A bírság kiindulási összegéről ..... II - 1815

– A felek érvei ..... II - 1815

– A Törvényszék álláspontja ..... II - 1816

b) A jogalapnak az enyhítő körülményekre vonatkozó második részéről II - 1818

A felek érvei ..... II - 1818

A Törvényszék álláspontja ..... II - 1819

c) A jogalapnak a jogsértés időtartamára vonatkozó harmadik részéről II - 1821

A felek érvei ..... II - 1821

A Törvényszék álláspontja ..... II - 1823

A költségekről ..... II - 1824